Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראָשען — היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 91 | Łódź, Wtorek, 21 kwietnia 1931 r. | נײַנטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דינסטאָג, ד׳ אייר תרצ״א. | № 91

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

דריי טעג וועט דויערן
די אויסערגעוועהנליכע סעסיע פון סיים
קלאַנגען. אז די רעגירונג וועט זיך אנגעבען אין דימיסיע

בריף פון סיים-מאַרשאַלעק צו די דעפּוטאַטען

וואַרשאַ, 20. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). נאָכדעם ווי עס איז דערהאַלטען געוואָרען דער דעקרעט פון מלוכה־פּרעזידענט האָט דער סיים־מאַרשאַלעק צוגעשיקט צו די דעפּוטאַטען פאָלגענדען בריף:

ה׳ דעפּוטאַט! היימט האָב איך דערהאַלטען אַ בריף פון פּרעזעס פון מיניסטאָרען־ראַט פון 19־טען אַפּריל ה. י. מיט דער פאַראָרדנונג פון מלוכה־פּרעזידענט פון 18־טען אַפּריל ה. י. מיט פאָלגענדען אינהאַלט:

פאַראָרדנונג פון מלוכה־פּרעזידענט וועגען רופען דעם סיים אויף אַן־אויסערגעוועהנליכער סעסיע אויפ׳ן יסוד פון אַרט. 35 פון דער קאָנסטיטוציע רוף איך דעם סיים קיין וואַרשאַ אויף אַן־אויסערגעוועהנליכע סעסיע פון 19 אַפּריל ה. י. אויף צו ערלעדיגען דעם רעגירונגס־געזעץ־פּראָיעקט איבערצוגעבען דער פּראָבינציאָניש־פּוילישער באַהן־געזעלשאַפט די באַהן־ליניע ביי־הערבי—גדיניא און שעוקאָוויצע—טשענסטאָכאָוו אויף צו עקספּלאָאַטירען.

ספּאַלאַ, 18 אַפּריל 1931.

מלוכה־פּרעזידענט

(—) י. מאָשטשיצקי.

מיניסטער־פּרעזידענט

(—) וו. סלאַווען.

אויף דעם יסוד רוף איך די ערשטע פּלענאַר־זיצונג פון דער אויסערגעוועהנליכער סיים־סעסיע אויף דעם 23־טען אַפּריל ה. י. 10 אַ זייגער פריה.

אויפ׳ן טאָג־אָרדנונג שטעהט די ערשטע לעזונג פון געזעץ־פּראָיעקט וועגען דער באַהן־הלוואה.

סיים־מאַרשאַלעק

ד״ר ק. שווישאַלסקי

רעספּאָנדענט). ווי מען רעכענט וועט, באַלד נאָך דער פּלענאַר־זיצונג צוזאַמענגערופען ווערען די פינאַנץ־קאָמיסיע. אויב די אַרבייט פון דער קאָמיסיע וועט נישט זיין פאַרענדיגט איז זעלבען דאָנערשטאָג, וועט די קאָמיסיע ווייטער אַרבייטען פרייטאָג. אין זעלבען טאָג וועט דער סיים אנהויבען די דיסקוסיע איבער דער צווייטער לעזונג.

אויף שבת פריה זאָל צוזאַמענגערופען ווערען אַ זיצונג פון דער פינאַנץ־בודזשעט־קאָמיסיע פון סענאַט און נאָכמיטאָג וועט פאָרקומען אַ זיצונג פון סענאַט.

דאָס וועט זיין די קירצעסטע סעסיע פון סיים וואָס זאָל דויערן נישט מעהר ווי 3 טעג.

אַ חוץ דער פינאַנץ־קאָמיסיע וועט אויך אָפּהאַלטען אַ זיצונג די קאָמוניקאַציע־קאָמיסיע, וועלכע וועט בעטראַכטען די באַהן־טעכנישע בעדינגונגען פון אָפּמאַך און מעגליך אַז די ביידע קאָמיסיעס וועלען אַרבייטען צוזאַמען.

וואַרשאַ, 20. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). וויצע־פינאַנץ־מיניסטער קאָץ און דער פּאַרטאַמענט־דירעקטאָר באַראַנסקי, וועלכע געפינען זיך אין פּאַריז, אין צוזאַמענהאַנג מיט דער באַהן־הלוואה, קומען צוריק קיין וואַרשאַ מאָרגען, מיטוואָך.

פּרעמיער סלאַוועק קאָנפערירט מיט די מאַרשאַלקעס פון סיים און סענאַט

וואַרשאַ, 20. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). נעכטען האַלב 2 בייטאָג איז געקומען אין סיים־בנין דער פּרעמיער סלאַוועק און האָט אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט׳ן סיים־מאַרשאַלעק ד״ר שווישאַלסקי.

נאָכדעם האָט דער פּרעמיער קאָנפערירט מיט׳ן סענאַט־מאַרשאַלעק ראַטשקעוויטש.

דאָס טעמא פון די קאָנפערענצען זענען געווען פאַרבונדען מיט דער אויסערגעוועהנליכער סיים־סעסיע.

קלאַנגען וועגען דעמיסיע פון דער רעגירונג

וואַרשאַ, 20. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). נעכטען האָבען זיך אין די סיים־קולואַרען פאַרשפּרייט קלאַנגען אַז איידער מען וועט עפענען די אויסערגעוועהנליכע סיים־סעסיע, וועט פּרעמיער סלאַווען זיך אָנגעבען אין דימיסיע. און מעגליך, אַז צוזאַמען מיט איהם ווערט זיך אויך אָנגעבען אין דימיסיע דער גאַנצער קאַבינעט.

אַזוי אַרום איז מעגליך, אַז אויף דער ערשטער זיצונג וועט פּרעמיער סלאַווען שוין זיצען צווישען די דעפּוטאַטען אַלס אָנפיהרער פון ב.ב.־קלוב.

מאַטושעווסקי זאָל ווערען פּרעמיער

וואַרשאַ, 20. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אויפ׳ן אָמט פון פּרעמיער ווערט אָנגעוויזען אויף דער קאַנדידאַטור פון פינאַנץ־מיניסטער מאַטושעווסקי.

די אָפּאָזיציע גרייט זיך

וואַרשאַ, 20. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אויף דער ערשטער זיצונג פון דער אויסערגעוועהנליכער סיים־סעסיע וועט דער רעגירונגס־פּראָיעקט בנוגע דער אויסלענדישער באַהן־הלוואה בעטראַכט ווערען אין דער ערשטער לעזונג און עס וועלען רעדען וועגען רעגירונגס־פּראָיעקט דער פינאַנץ־מיניסטער און דער קאָמוניקאַציע־מיניסטער.

ווי מען גיט איבער גרייטען זיך די ענדעקעס אַרויסצוטרעטען געגען רעגירונגס־פּראָיעקט און די פּ.פּ.ס. וועלען אויסנוצען די געלעגענהייט אויסצודריקען אונצופרידענהייט דער רעגירונג צוליב׳ן פאַרקלענערען די בעאַמטען־פּענסיעס.

דרינגענדע אַרבייט פון פינאַנץ- און קאָמוניקאַציע-קאָמיסיעס

וואַרשאַ, 20. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־

כשר — בעקאַנטמאַכונג. — כשר

היינט, דינסטאָג, 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג קומט פאָר

די פייערליכע ערעפנונג פון דעם קאָמפאָרט־איינגעאָרדנעטן כשר׳ן

„Renaissance" באַר

2 טראַוגוטאַ 2, טעל. 225-46

און עמפּפעהלט טעגליך פרישע, געשמאַקע מיטאָגען, אָוונטברויט צו ביליגע פּרייזען, ערשטקלאַסיגע בעדינונג!

די קיך געפינט זיך אונטער דער ליידונג פון אַ קולינאַר־פאַכמאַן.

מיט אַכטונג באַר „רענעסאַנס"

2 טראַוגוטאַ 2, טעל. 225-46.

2424

היינט די אָפּצייכנונג לטובת די פּראָפעסיאָנעלע לערן=וואַרשטאַטען „אָרט"

שטיצט די היינטיגע אָפּצייכנונג!

8-טער טאָג בעקער-מייסטער אין לאָדז!

מיטגלידער און בישט=מיטגלידער!

היינט, דינסטאָג, דעם 21 אַפּריל, 6 אַ זייגער אין אָוונט קומט פאָר

אַ דרינגענדע פערזאַמלונג

פון אַלע בעקער-מייסטער אין לאָדז,

גדי צו בעטראַכטען זעהר וויכטיגע ענינים. מיר בעטען צו קומען פּינקטליך

עס זאָל קיין איין בעקער=מייסטער נישט פעהלען

די פערוואַלטונג פון בעקער-צעך אין לאָדז.

אונזער געשעצטען חבר, פּרעזעס ה׳ ליבוש ראָזענבערג

צוליב׳ן פריהצייטיגען טויט פון זיין אונפערגעסליכער שוועסטער

נ״ע פרומעט

דריקט אויס דעם אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל.

די פערוואַלטונג

פון קליינהענדלער=פעראיין

אַגראַדאָוואַ 10.

צו דער פערלאָבונג פון מיין פריינד

ה׳ שמואל וואַקסמאַן

מיט פרל. גוטשאַ רובין

ווינש איך אַ הערצליכען מזל-טוב און אַ גליקליכע צוקונפט

מאיר באָם.

Dr. Med. A. S. Tenenbaum

אינערליכע קראַנקהייטען

האָט זיך איבערגעטראָגען

אויף פּעטריקאָווער 109

טעלעפאָן 220-25

נעהמט אָן פון 6 ביז 7½ נאָכמיטאָג.

לאַבאָראַטאָריום

פון ערצטליכע אַנאַליזען

Dr. med. J. FAJWLEWICZA

Śródmiejska 16

(פריהער צעגעלניאַנאַ 19) טעל. 117-61

זאַל „הזמיר" אל. קאָשטשושקי 21

קומענדיגען שבת, דעם 25 אַפּריל, 8.30 אין אָוונט

וועט די בעקאַנטע יודישע שריפטשטעלערין

רחל פייגענבערג

האַלטען אַ רעפעראַט א. ד. ט.:

„די וועלט וויל מיר זאָלען זיין יודען"

טעזיסען: 1) די אַלטע און נייע אַסימילאַציע, 2) פאַרוואָס האָבען אַלע פעלקער איצט ליב פרומע יודען? 3) די פריינד פון יודענטום, 4) די יודישע יוגענד, 5) דאָס יודישע פּראָבלעם אין סאָוויעט-רוסלאַנד, 6) אַ ביסעל אמת וועגען ארץ-ישראל.

בילעטען פון 50 גר. ביז 2 זל. שוין צו בעקומען אין אַדמיניסטראַציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" און אין טאָג פון דער פאָרלעזונג ביי דער קאַסע פון „הזמיר".

אין אורוגוואַי הערשט הונגער

פון מאָנטעווידעאָ (הויפּטשטאָט פון אורוגוואַי) קומען אָן זעהר טרויעריגע ידיעות, וועגען דער לאַגע פון די דאָרטיגע עמיגראַנטען. אין אורוגוואַי הערשט אַ שרעקליכע אַרבייטסלאָזיגקייט. טויזענדער מענשען וואַנדערען איבער די גאַסען פון מאָנטעווידעאָ און בעטען אַ וואָסערע עס איז אַרבייט און זיי קאָנען נישט בעקומען. און מענשען געהען פשוט אויס פאַר הונגער. עס ווערט דעריבער געוואָרענט אַלע עמיגראַנטען נישט צו לאָזען זיך קיין אורוגוואַי און נישט פערלאָזען זיך אויף די פערשידענע ידיעות, , וואָס האָבען זיך לעצטענס בעוויזען אין די צייטונגען וועגען די גליקען אין אורוגוואַי. קיינער טאָר נישט פאָהרען קיין אורוגוואַי אויב ער האָט נישט פון דאָרטען עפּעס אַ פערזיכערונג פון אַ קרוב אָדער בעקאַנטען, אַז ער וועט בעקומען אַרבייט.

פּאָליטישע אַרעסטען אין וואַרשא

וו א רש אָ, 20. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די פּאָליטישע פּאָליציי האָט אדורכגעפיהרט רעוויזיעס און אַרעסטירט 35 פּערזאָן, ביי וועלכע מען האָט געפונען קאָמוניסטישע אגיטאַציע-ליטעראַטור.

צוזאַמענפאָהר פון דער פאָלקס-פּאַרטיי

וו אַ ר ש אָ, 20 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער נעכטיגער לעצטער טאָג פון צוזאַמענפאָהר פון דער פאָלקס-פּאַרטיי האָט אַמייסטען פערנומען מיט'ן בעאַרבייטען די פּאָליטישע רעזאָלוציעס.

די הויפּט-אַרבייט איז אָנגעגאַנגען אויף דער זיצונג פון דער פערמאַנענץ-קאָמיסיע. דאָרט האָבען זיך געהאַט געשאַפען צוויי לאַגערן: אנהענגער פון דער סאַנאַציע און געגנער. ענדליך איז מען געקומען צו אַ פשרה און דער צוזאַמענפאָהר האָט נאָך אַ גרויסען שטורם, אָנגענומען אַ רעזאָלוציע אין וועלכער עס ווערט געזאָגט, אַז די פאָלקס-פּאַרטיי שטרעבט זיך צו פערבינדען מיט די דעמאָקראַטישע עלעמענטען פון דער פּוילישער געזעלשאַפט.

עס איז איז געוועהלט געוואָרען אַ הויפּט פערוואַלטונג אין וועלכער עס איז געלאָזען געוואָרען אַנ'אָרט פאַר ווילנע.

די וואַרשאַווער פאַרשטעהער האָבען ערקלערט אַז זיי וועלען נישט אריין אין דער הויפּט-פערוואַלטונג.

זיך געהאַנגען אַ יודישער סוחר אין וואַרשא

וו אַ ר ש אָ, 20 (טעלעפאָניש) אויף גאַוואַליפּקאַ 55 האָט זיך געהאַנגען דער 66-יעהריגער יודישער סוחר מוריצי יעזשאַר.

די סבה — קריזיס.

שוידערליכער אויפרייס אויף אַ שיף
40 פּאַסאַזשירען זענען אומגעקומען

לאָ נ ד אָ ן, 20. (טז) אין קאַנטאָנער האַפען איז אַ כינעזישער פּאַסאַזשיר-שיף אויפגעריסען געוואָרען דורך אַ באָמבע. 40 פּאַסאַזשירען מיט דער מאַנשאַפט זענען אומגעקומען.

די באָמבע האָבען אונטערגעלעגט ים-רויבער, וועמען דער קאַפּיטאַן האָט נישט געוואָלט געבען אַ געפאָדערטען אָפּצאָהל.

בלוטיג געשלעג צווישען אַראַבישע פּאַסטוכער און יודישע קאָלאָניסטען

י ר ו ש ל י ם, 20. (יט"א טעלעגראַפיש).

די א"י-רעגירונג האָט פערעפענטליכט אַ קאָמוניקאַט, אין וועלכען עס ווערט מיטגעטיילט אַז אַראַבישע פּאַסטוכער האָבען אַרויסגעטריבען זייער שאָף אויף די פעלדער פון קרן קימת אין די ועדי האַוואַריט.

ווען די יודען האָבען זיי אויפגעפאָדערט צו פערלאָזען דעם באָדען, איז אויסגעבראָכען אַ געשלעג. דערביי איז פערוואונדעט געוואָרען דער יוד חיים חרמוני. די יודען האָבען דאַן אויסגעשאָסען עטליכע מאָל אין דער לופט, כדי צו דערשרעקען די אַראַבער. איין קויל האָט, מחמת אומפאָרזיכטיגקייט געטראָפען אַנ'אַראַבישען פּאַסטוך. אין האַלז. דער דאָקטאָר פון דער קאָלאָניע האָט היידע פערוואונדעטע ערטיילט הילף.

שוידערליכע מאָטאָציקל-קאַטאַסטראָפע
דריי מענשען אומגעקומען

ל ע מ ב ע ר ג, 20 (טעלעפאָניש) אויף בראָדעצקא גאַס איז שנעל אַנגעפאָהרען אַ מיליטערישער מאָטאָציקעל אין וועלכען עס זענען געזעסען 3 פּערזאָן. וועלענדיג אויסמיידען אַ טראַמוואַי, איז דער מאָטאָציקעל אַרויף אויף אַנ'עלעקטרישען סלופּ, מיט דער גאַנצער קראַפט.

דער רעזולטאַט איז געווען אַ שרעקליכער: דער קאַפּיטאַן ראַבאַטיצקי, שערזשאַנט רודי און מאָנטער פּאַוליק זענען אַרויסגעוואָרפען געוואָרען און אויפ'ן אָרט דער'הרגעט געוואָרען.

אלפאנס XIII געווען אַ דייטשער שפּיאָן

פּ אַ ר י ז, 20. (ספּ. טעל.) „לאַ רעפּובליק" איז נעכטען אַרויסגעטרעטען מיט אַנ'ערנסטען פאָרוואורף געגען אַלפאָנס דעם 13-טען וועלכען די צייטונג בעשולדיגט אַז בעת דער מלחמה האָט ער איבערגעגעבען די דייטשען פערטרויליכע ידיעות וואָס ער האָט בעקומען פון פראַנצויזישען מיליטער-אַטאַשע.

דעם פראַנצויזישען שפּיאָנאַזש-דיענסט האָט זיך איינגעגעבען איבערצוכאַפּען פערטרויליכע דעפּעשען אַדרעסירט פון אַלפאָנס דעם 13-טען צו ווילהעלמען און די פראַנצויזישע רעגירונג זאָל האָבען געהאַט בעוויזען, אַז די דייטשען זענען געווען איבעראָמירט וועגען די פראַנצויזישע סטראַטעגישע פּלענער.

דאָס זאָל אויך זיין געווען די סיבה, וואָס קלעמאַנסאָ האָט זיך אָפּגעזאָגט אויפצונעהמען דעם עקס קעניג אַלפאָנס.

שטורמישער צוזאַמענפאָהר פון פּועלי-אגודת-ישראל

וו אַ ר ש אָ, 20 (טעלעפאָניש) דער לעצטער טאָג פון צוזאַמענפאָהר פון „פּועלי-אגודת-ישראל" איז אַראָפּ זעהר שטורמיש.

עס האָט זיך געשאַפען אַנ'אָפּאָזיציע, וועלכע האָט אַרויסגעשטעלט די לאָזונגען איבערצורייסען מיט דער אגודה, זיך צו שטעלען אויפ'ן באָדען פון קלאַסען-קאַמף, אַרויסצושטעלען אַנ'אייגענע ליסטע צו דער קהלה פּראָטעסטירען געגען מאַיִ-רעזשים א. ד. גל.

צווישען דער אָפּאָזיציע און דער מעהרהייט האָט זיך געשאַפען אַ קאָנפליקט וואָס איז איבערגעגאַנגען אין אַ געשלעג און גרויסע סקאַנדאַלען.

די מעהרהייט האָט אָבער מנצח געווען און אדורכגעפיהרט אַ רעזאָלוציע אין אגודה'שען גייסט.

שפּעט אין אָוועגד האָט זיך דער צוזאַמענפאָהר געענדיגט.

פּראָצעס געגען גענעראַל יאַזשווינסקי

וו אַ ר ש אָ, (20. (טעלעפאָניש). נעכטען האָט זיך אָנגעהויבען דער פּראָצעס געגען גענ. יאַזשווינסקי, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין מיסברויכען און אין פערנאַכלעסיגען זיינע פליכטען.

דער פּראָצעס וועט דויערען עטליכע טעג

אַרעסטירט דעם דיכטער יעקב באַטאַשאַנסקי

ט ש ע ר נ אָ וו י ץ. 20. (יט"א טעלעגראַפיש).

דער בעקאַנטער יודישער דיכטער פון אַרגענטינאַ, יעקב באַטאַשאַנסקי וועלכער האָט לעצטענס געוויילט אין פּוילען, איז אַרעסטירט געוואָרען אויף דער פּויליש-רומענישער גרעניץ.

די סיבות פון אַרעסט זענען נאָך נישט בעוואוסט.

נישט פּאָגראָמען, נאָר אינצידענטען
זענען פּאָרגעקומען אין סאָוויעט-רוסלאַנד

מ אָ ס ק וו ע, 20 (יט"א טעלעגראַפיש).

אין שייכות מיט די ידיעות פון דער אויסלענדישער פּרעסע וועגען בלוטיגע פּאָגראָמען אויף יודען אין סאָוויעט-רוסלאַנד טיילט מיט דער מאָסקווער יט"א-פאָרשטעהער אַז די דאָזיגע ידיעות זענען שטאַרק איבערטריבען.

עס זענען נאָר פּאָרגעקומען קליינע אַנטיסעמיטישע אינצידענטען, וועלכע זענען נישט קיין זעלטענע ערשיינונגען אויף די סאָוויעטישע פאַבריקען.

די בערלינער פּרעסע האָט מיטגעטיילט וועגען אַ בלוטיגע פּאָגראָם אין טולאַ, פאַקטיש זענען אָבער דאָרט נאָר פּאָרגעקומען קליינע אינצידענטען.

דאָס זעלבע איז אויך נוגע די פּאָגראָם-ידיעה אין דער וואַרש. פּרעסע.

קאָנפערענץ פון דער ענגלישער רעגירונג מיט דער יוד. אגענץ

לאָ נ ד אָ ן, 20. (י. ט. א. טעלעגראַפיש)

די ענגלישע רעגירונג האָט איינגעלאַדענט די פאָרשטעהער פון דער יודישער אגענץ אויף א קאָנפערענץ דעם 22. ד. ח.

די קאָנפערענץ וועט פּאָרקומען אָהן אונטערשיד, ווי עס וועט אויספאַלען דער אָנפאַל פון אַראַבישען עקזעקוטיוו.

פּירוד אין אַראַבישען עקזעקוטיוו

י ר ו ש ל י ם, 20 (יט"א טעלעגראַפיש) איינִיגע איינפלוסרייכע מיטגלידער פון אַראַבישען עקזעקוטיוו זענען זעהר שאַרף אַרויסגעטראָטען געגען דעם בעשלוס פון עקזעקוטיוו וועגען נישט אַרויסצושיקען די אַראַבישע דעלעגאַציע צו די געמיינזאַמע אונטערהאַנדלונגען אין לאָנדאָן. זיי האַלטען, אַז צוליב דעם דאָזיגען בעשלוס וועט די רעגירונג אָפּשלעפּען מיט'ן צונויפרופען דעם לעגיסלאַטיווען ראַט.

סאָוויעטישער דומפּינג

מ אָ ס ק ווע, 20. (ספּ. טעל.) פון טעהעראַן איז מען מודיע, אַז דער סאָוויעטישער נאַפט-טרעסט האָט אַרויסגעלאָזען אויפ'ן פּערסישען מאַרק אַ גרויסע פּאַרטיע נאַפט אויף אַזעלכע קליינע פּרייזען, אַז איך מאַנכע ערטער איז דער נאַפט-פּרייז געפאַלען מיט דריי הונדערט פּראָצענט.

די ענגליש-פּערסישע נאַפט-געזעלשאַפט איז געצוואונגען געוואָרען צו בעגרענצען די פּראָדוקציע.

22 אַרבייטער-מיידלעך פערסמ'ט

וו אַ ר ש אָ, 20. (טעלעפאָניש). אין דער גומי-פאַבריק „ראַגאָזער" זענען נעכטען פערסמט געוואָרען 22 אַרבייטער-מיידלעך. אַלע מיידלעך זענען אָפּגעראַטעוועט געוואָרען.

אַנטי-אַלקאָהאָל-געזעץ
וועט זיין גילטיג פון 1 יולי

וו אַ ר ש אָ, 20. (טעלעפאָניש). די אַנטי-אַלקאָהאָל-געזעץ לויט דער באַוועלע, וואָס דער סיים האָט אָנגענומען געהט אַריין אין לעבען פון 1-טען אַפּריל ה. י.

פון 1 מאַי ווערען פערקלענערט די באַמטען-פּענסיעס

וו אַ ר ש אָ, 20. (טעלעפאָניש). אין די גאָהענסטע טעג וועלען פונאַנדערגעשיקט ווערען צירקולאַרען פון איבערן-מיניסטער צו אַלע וואָיעוואָדזשאַפטען אַז די פּענסיעס פון די מלוכהשע און קאָמונאַלע בעאַמטע ווערען פערקלענערט מיט 15 פּראָצענט.

קירטען איז פיזיש און גייסטיג געזונד
שטעלט פעסט דער עקספּערט אין געריכט

די ס ע ל ד אַ ר ף, 20. (ספּ. טעל.) אין קירטען פּראָצעס זענען אויף נעכטען מאָנטאָג געווען געהערט פופציג עדות דערונטער קירטענס דריי ברידער און אַ שוועסטער.

דער עקספּערט ד"ר הערטעל האָט ביים אָנהויב פון די געריכטס-אונטערהאַנדלונגען ערקלערט אַז קירטענס איז פיזיש און גייסטיג געזונד.

די ס ע ל ד אָ ר ף, 20 (ספּ. טעל.). עס ווערען אויסגעהערט אַ רייהע פרויען און מיידלעך וועמען קירטענס האָט סאַדיסטיש געפּייניגט.

פר. ה. דערצעהלט, אַז קירטען איז צו איהר געווען זעהר גוט, ער האָט זי אָבער שטאַרק געשלאָגען.

אויף דער פראַגע פון פּראָקוראָר ענטפערט קירטען, אַז ער האָט געפּלאַנט די פרוי ה. צו טויטען.

דער פערטיידיגער ווייזט אָן, אַז די זעלבע פרוי ה. איז געקומען אין פּאָליציי און געזאָגט, אַז נאָר קירטען קאָן געווען ווערען אין בעטראַכט אַלס דער מאַסענמערדער, נאָר די פּאָליציי האָט נישט געלעגט קיין אַכט אויף איהרע רייד.

דער עדות ד"ר ערטעל שילדערט קירטענס פאָטער פאַר אַ שלעכטען מענש. וועלכער האָט געהאַט אַ שעדליכע ווירקונג אויף דעם בעשולדיגטען.

נאָכ'ן אויסהערען אַ רייהע עדות ווערען די געריכטס-פערהאַנדלונגען אָפּגעלעגט אויף דינסטאַג.

יעדער איינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר מעבעל
דיוואַנעס, פעלצען, נייה-מאַשינען, גאַרדעראָבען אז"וו
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
א. ווייצמאַן שענקעוויטש 23
טעלעפאָן 00=191.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

Dr. med. J. Lubicz
כירורג = אָרטאָפּעד
Gdańska 28, tel. 183-17
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער
איינגענע פּראָטעזאָווניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: ווקלאַדקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטליכע הענד און פוס, גאָרסעטען א. ז. וו.
נעמט אָן פון 2,30 ביז 4,30 נאָכמיטאָג.

ENGLISH
פאַר אָנפאַנגער און פאָרטגעשריטענע. קאָנווערסאַציע, ליטעראַטור
צו צוגענגליכע פּרייזען ערטיילט אַ פּעהיגער פּעדאַגאָג. — אָפּפערטען אין אַדמיניסטר. פאַר "Mir"

כשר בעקאַנטמאַכונג. כשר
דער ניי-ערעפענטער קאַפע-רעסטאָראַן „אַלאַ קאַרלטאָן"
שענקעוויטשאַ 22, טעל. 140-10
מאַכט בעקאַנט, אַז ס'ווערט אַרויסגעגעבען טעגליך געשמאַקע מיטאָגען מיט פיש. שוואַרצע קאַווע-אומזיסט.
בעדינונג פריי! וואונדערבאַרע אַלאַ קאַרט.
קאָנצערט ווי אויך ראַדיאָ פון דער גאַנצער וועלט.
אַ קעכין קען זיך מעלדען פון זאַפאָרט.

געוועזענער מיליטער-בעאַמטער
ב. מאַז
פּיעטריקאָווער № 10
שרייבט ביטעס און גיט געוויסענהאַפטע עצות אין אַלע מיליטער-ענינים.

מאַשין-לעכער
ווערען אָנגענומען אויסצוניייען ביי
ג. נאַרדמאַן, שרודמיעסקאַ 8

וויכטיג נייעס!
פּערקויף
פון פערשידענע בוימוואָלענע רעשטלעך
פּאַפּעלין, באַטיסט, לייווענד, מושלין, נאַנסוג א. אַ. וו.
אויף מעטער און אויף וואָג
צו קאָנקורענץ-פּרייזען
מ. לאַנדסבערג
צעגעלניאַנאַ 23 (פריהער 59)
פּראָנט, 1. שט. געדענקט דעם אדרעס!

לאדז, 21 אפריל 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 21 אפריל 1931

דער קאנפליקט
פוילען—דאנציג

דער פוילישער גענעראל־סעקרעטאר אין דער פרייסטאט דאנציג מינ. שטראסבורגער האט זיך דעמאנסטראטיוו אנגעגעבען אין דימיסיע. זיין דימיסיע מאטיווירט ער אפיציעל מיט'ן בעפרייען דעם בירגער גענגערסקי, וועלכער האט ערמארדעט דעם פוילישען בירגער, שטירביצקי און מיט דעם, וואס ער האט נישט קיין מעגליכקייט צו פערטיידיגען די אינטערעסען פון די פוילישע בירגער אויפ'ן שטח פון דער פריישטאט דאנציג געגען ווילקיר פון די דאנציגער נאציאנאליסטישע עלעמענטען.

אזוי הייסט עס אפיציעל, פאקטיש אבער איז דער קאנפליקט פוילען דאנציג א טיפערער און האט זיין אנהויב מיט'ן אויסטיילען דאנציג אלס פריי־שטאט באלד נאך דער וועלט־מלחמה. דער פעלקער־בונד האט דארט אריינגעזעצט א הויך־קאמיסאר, וועלכער האט געוויסע רעכט אריינצומישען זיך אין אדמיניסטראטיוו־פאליטישע פראגען און דארף ערלעדיגען מעגליכע קאנפליקטען. פוילען איז געזיכערט געווארען בעזונדערע רעכט אין דער פריי־שטאט זי האט א פאר מיטגלידער אין האפען־ראט. פערהאן אפילו א שטיק שטח, דער זיץ־ארט פון פוילישען גענעראל־קאנסול, וועלכער געניסט פון עקסטעריטאריאליטעט און האט א בעזונדער פאסט, אלע געדענקען נאך גוט די מעשים פון די דאנציגער נאציאנאליסטען, וועלכע פלעגען כסדר פערשמירען די פאסט־קעסטלעך, מיט די פוילישע אויפשריפטען און ארויסגערופען א שארפען נאטען־אויסטויש.

דאנציג אלס פארט־שטאט האט זעהר פיל גענאסען און געניסט נאך היינט צו טאג פון פוילען. דער גאנצער פוילישער עקספארט און אימפארט, דער גאנצער אויסען־האנדעל און שיף־בעוועגונג פון א 30־מיליאניג פאלק איז דורכגעגאנגען דעם דאנציגער האפען און אריינגעבראכט יאהר־יעהרליך א היבש ביסעל געלד און ארבייט פאר דער פריישטאט.

דאנציג האט דאס אבער בעטראכט פאר א זעלבסט־פערשטענדליכע זאך און זיך נישט בעמיהם אנצוהאלטען פריינדליכע בעציהונגען מיט'ן פוילישען שכן. באכמעהר, וואו מען קען נאר און ביי יעדער געלעגענהייט בעליידיגט מען דעם פוילישען בירגער און די פוילישע רעפובליק, צו א פוילישען בירגער האט מען זיך בעצויגען מיט עקעל און זיי בעטראכט ווי בירגער פון 2־טער מדרגה. דער גענ. קאנסול דערצעהלט טאקע, אז ער האט פיל מאל דער דאנציגער מאכט אנגעוויזען אויף דאנציגער בירגער, וועלכע זענען אנגעפאלען אויף פוילישע בירגער און זיי זענען געבליבע זאונבעשטראפט. די דאנציגער זענען לויט דער נאציאנאליטעט דייטשען, האבען חשק צו פעראייניגען זיך מיט דייטשלאנד און זענען ווי יענע פערביסענע שונאים פון פוילען.

די בעציהונגען האבען זיך נאך מעהר פערשאפט מיט'ן קומען צו דער מאכט אין דאנציג פון די שאוויניסטישע „נאציאנאל־סאציאליסטען" וועלכע האבען אנגעהויבען פיהרען א שטארקע אינטריגע געגען פוילען אין דאנציגער סענאט און אויפ'ן גאס.

דאס בויען פון פוילען אן אייגענעם פארט מיט אן אייגענעם צוגאנג צום ים, גדיניע, וועלכער האט פערשטענדליך צוגענומען א גרויסען טייל פון שיפס־פערקעהר און האנדעל מיט דאנציג האט נאך מעהר פערשטארקט די העצעס און אינטריגען פון די דייטשע פאשיסטען. איינע פון די סיבות פון גיכען צוטריט פון פוילען צו אויפבויען גדיניע איז טאקע געווען א רעזולטאט פון דאנציגס שיקאנעס לגבי פוילען.

די דאנציגער רעגירונג וויל דורכפיהרען פאליטישע כוונות, פערענטפערענדיג עס מיט ווירטשאפטליכע תירוצים. פוילען קאן זיך אבער נישט אפזאגען פון אן אייגענעם צוגאנג צום ים דוקא צוליב דער לעצטענס אויפגעהויבענער העצע. פוילען יעדענפאלס האט בעקומען אנשטאט א דאנק — שטיינער.

דאנציג געניסט נאך היינט צו טאג גענוג פון פוילען'ס אויסערן האנדעל און יעדע פערשארפונג פון די געגענזייטיגע בעציהונגען וועט קודם כל טרעפען דער דאנציגער ווירטשאפט אליין.

די לאגע מ... געענדערט ווערען, באר דאן איז מעגליך נארמאלע בעציהונגען צווישען פוילען און דער פריי־שטאט דאנציג.

מ. ק.

די יאהרען פון וואוילשטאנד זענען פערביי
דער קריזיס אין אמעריקא האט שטארק געטראפען די יודען. — דאס יודישע קולטור־לעבען ענטוויקעלט זיך דאך
ש. ניגער גיט איבער א גרוס פון די אמעריקאנער יודען

דער בעקאנטער ליטעראטור־קריטיקער ש. ניגער, האט איך א שמועס מיט א מיטארבייטער פון ריגער „פריהמארגען" דערצעהלט וועגען יודישען לעבען אין אמעריקא און איבערגעגעבען זיינע איינדרוקען פון זיין רייזע אין אייראפע.

— דער קריזיס אין אמעריקא, — זאגט ש. ניגער — איז אן׳אמתער און נישט קיין געמאכטער, פון איהם ליידען אין דער ערשטער שורה די ארבייטער — אפיציעל זענען פערהאן גאנצע 6 מיליאן ארבייטסלאזע. אויך דעם מיטעלשטאנד אבער האט דער קריזיס שטארק אנגעריהרט אין א סך פון מיטעלען קלאס האבען נישט נאר אנגעווארען דעם פערמעגען זייערן, נאר געבליבען פשוט ארימע לייט. הונדערטער געוועזענע סוחרים און גבירים האבען נישט היינט מיט וואס א טאג איבערצולעבען. דאס זענען על פי רוב מענשען, וואס קענען נישט אנקומען צו קיין געזעלשאפטליכער הילף.

יודען האבען געליטען צוליב דעם, וואס זיי געהערען מעהרסטענס צום מיטעלשטאנד. דערצו האט נאך דער קראך אנגעריהרט נישט ווייניגער ווי 600.000 יודען. דער איינציגער ראדיקאלער מיטעל, וואס קען לינדערען דעם קריזיס, איז צו פערקירצען די ארבייטס־צייט און די צאהל ארבייטסטעג אין וואך. פיל רעכענען אבער, אז אין משך פון זומער וועט פארקומען א שינוי צום גוטען אין דער איצטיגער שווערער לאגע.

דער קריזיס אין אמעריקא האט שטארק זיך אפגערופען מאטעריעל אויף אלע געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס, אויך די לעצטע קאמפאניע פאר אייראפעאישע אינסטיטוציעס האבען נישט געהאט דערפאר קיין געהעריגען ערפאלג. דער קריזיס האט זיך אויך שטארק אפגערופען אויף דער הילף, וואס אייראפעאישע יודען בעקומען פון זייערע אמעריקאנער קרובים. עס גלויבט זיך נישט, אז די יודען אין אמעריקא זאלען זיך אומקעהרען צוריק צו יענעם וואוילשטאנד און עשירות, וואס פון די מלחמה־ און נאך מלחמה־יאהרען. אין קלענערע קרייזען, צווישען די קרעמערס איז איצט געווארען רייף דער געדאנק פון איבערגיין צו פערמעריי — אבער דאס וואלט זיין מעגליך נאר אויף קאאפעראטיווע יסודות, דען די לאגע פון אמעריקאנער פערמער איז זייער א גערריקטע און מען לויפט פון די פערמעס אין שטאט אריין.

— ווי האלט עס מיט'ן יודישען קולטור־לעבען אין אמעריקא?

— א מעהרהייט פון דער בעפעלקערונג ווייזט איבערהויפט ארויס א קנאפען אינטערעס צו קולטור־פראגען. אבער עס וואקסט שטארק די צאהל פון דער מינדערהייט. דער ציוניסטישער סענטימענט איז רעכט שטארק. קיין אסימילאציע מערקט זיך נישט, אפילו צווישען די העכערע קרייזען, מען קען רעדען נאר וועגען אמעריקאניזאציע. דער גרויסער עולם, בפרט די עמיגראנטען, רעדען יודיש און אויך די, וואס קענען ענגליש, בענוצען זיך מיט יודיש. מען רעדט ענגליש אין געשעפטס־לעבען און יודיש צווישען זיך — די צוקונפט פון יודיש אין אמעריקא ווענדעט זיך אין א גרויסער מאס אן דעם, וואס עס וועט געטון ווערען פון די יודישע קולטור־טוער. עס איז זעהר א שווער פראבלעם.

יודישע ביכער ווערען לעצטענס זעהר ווייניג פערקויפט, אבער נישט ווייל עס איז נישטא קיין קויפער, נאר ס'איז שלעכט ארגאניזירט. עס זענען פערהאן זעהר ווייניג בוכהאנדלונגען, און די, וואס זענען דא, האבען נישט די נויטיגע געשעפטס־פעהיגקייט צו פערשפרייטען דעם יודישען בוך. מען דארף אבער נישט צונויפמישען דאס יודישע בוך מיט דער יודישער ליטעראטור, ווייל א סך שרייבער דרוקען זייערע ווערק אין צייטונגען און זשורנאלען און די צאהל פון זייערע לייענער האלט אין איין שטייגען. אויך די קוואליטעט פון דער יודישער פרעסע ווערט העכער ווי אמאל. מען רעכענט, אז עס איז דא אין אמעריקא ביז א האלבען מיליאן יודישע צייטונגס־קויפער. א סך ענגליש־רעדענדיגע לייענען יודישע צייטונגען, און א גרויסען טייל, וואס לייענט ענגלישע צייטונגען, לייענט אויך די יודישע. די שרייבער, וואס ארבייטען אין דער פרעסע, מאכען נאך א לעבען, די אנדערע אבער זענען אויף צרות, פונקט אזוי ווי אין אייראפע. אין אלגעמיין איז אין אמעריקא, בפרט אין ניו־יארק און טיילווייז אין טשיקאגא, קאנצענטרירט א גרויסע צאהל יודישע שרייבער, און צווישען זיי זענען פערהאן אויך נישט ווייניג אמעריקאנער. עס זענען אפילו פערהאן יונגע דיכטער, געבוירענע אין אמעריקע, וועלכע האבען ארויסגעגעבען ביכער און לידער־זאמלונגען אין יודיש.

א גאלעריע שרעקליכע מאסען־מערדער
צווישען זיי איז געווען אויך א מענשען־פרעסער

די שוידערליכע פרטים, וואס ווערען ענטדעקט אין פראצעס פון דיסעלדארפער מאסען־מערדער, שטעלען די קרימינאליסטיק און פסיכיאטריע פאר גאנץ נייע פראבלעמען. עס זענען שוין געווען פערשידענע מאסען־מערדער, וועלכע זענען בעגאנגען זייערע מערדערייען צוליב די אדער יענע מאטיווען, אבער אזא טיפ ווי פעטער קירטען האט נאך די געשיכטע נישט־פערבאטירט.

דער דיסעלדארפער פראצעס ברענגט אויפ'ן זכרון א רייהע מאסען־מערדער, וועלכע זענען ענטדעקט געווארען אין דייטשלאנד אין די יאהרען נאכ'ן קריג.

דער ערשטער פאל פון מאסען מארד איז נאטירט געווארען אין יאהר 1921, דעמאלט איז ארעסטירט געווארען אלס בעשולדיגטער אין ערמארדען צוויי גאסען־מיידלעך דער 50־יעהריגער הענדלער גראסמאן אין בערלין. ווי די אויספארשונג האט בעוויזען: פלעגט גראסמאן פערבארען צו זיך אין וואוינונג פראסטיטוטקעס און דארט זיי דערהרג'ענען. די ריכטיגע צאהל פון גראסמאנס קרבנות איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען, ווייל דער מערדער האט זיך אויפגעהאנגען אין טורמע פאר דעם פראצעס.

אין יאהר 1925 איז אויסגעפיהרט געווארען דער טויט־אורטייל איבער דעם מאסען־מערדער הארמאן אין האנאווער, ער פלעגט פערבארען צו זיך יונגע מענשען און זיי דערהרג'ענען. שטעהענדיג אין דינסט פון דער פאליציי אלס שפיצעל, האט ער געקאנט פערטרייבען די שפורען פון זיינע מארד־טאטען. מ'האט איהם ענטדעקט גאנץ צופעליג. די צאהל פון זיינע קרבנות האט בעטראפען 24.

אין דערזעלבער צייט איז בעגאנגען זיין שרעקליכע טאט א געוויסער יונגערמאן, כדי צו בעקומען די פערזיכערונגס־פרעמיע, האט ער ביינאכט ערמארדעט זיין פרוי און 7 איינוואוינער פון זיין הויז און דאן האט ער דאס הויז אונטערגעצונדען, זיך אליין האט ער שווער פערוואונדעט, כדי אפצוווענדען דעם חשד פון דער פאליציי. פאליציי האט איהם בעגלויבט, אז דאס הויז איז בעפאלען געווארען פון באנדיטען, און ערשט נאך א גענויער אויספארשונג איז געלונגען פעסטצושטעלען דעם שרעקליכען אמת.

אבער דער שרעקליכסטער פון אלע מאסען־מערדער איז געווען דענקע, א מענשען־פרעסער, אן איינוואוינער פון א קליין שטעטעל אין אבער־שלעזיען, וואוינענדיג ביים שאסע, פלעגט ער איינלאדען צו זיך וואנדערענדע יונגע האנדווערקער. ביינאכט פלעגט ער זיי ערמארדען און זייערע קערפערס פערקויפען אלס פלייש! פון די ביינער און הויט פלעגט ער אויסארבייטען פערשידענע געגענשטאנדען, ווי שעלקעס א. א. די צאהל פון אלע זיינע קרבנות איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען, אבער זי ווערט געשאצט אויף מינדעסטענס צוואנציג. דער מערדער האט זיך אליין גענומען דאס לעבען פאר'ן פראצעס.

100 יאהר פון פרעמדען־לעגיאן
יובילעי פון אייגענארטיגסטען פאלק אין דער וועלט

נישט לאנג איז געווארען הונדערט יאהר זינט אין פראנקרייך איז געבילדעט געווארען דער פאלק אויף אפצוהיטען די ארדנונג אין די קאלאניעס, אדער דער אזוי גערופענער פרעמדען־לעגיאן.

די זעלנער פון פרעמדען־לעגיאן בעשטעהען פון פערשידענע נאציאנאליטעטען, אויסשליסליך פון מענשען, וואס יאגען זיך נאך אבענטויערען, וואס האבען שוין גארנישט צו פערלירען, ווייל זיי האבען שוין אלץ פערלוירען. אין לעגיאן געפינען זיך אירלענדער, דייטשען (60 פראצענט), רוסען, פאלאקען, יודען.

דער דינסט אין פרעמדען־לעגיאן איז אויסערגעוועהנליך שווער, די לעגיאנערען שרייבען אונטער א קאנטראקט אויף 5 יאהר, און אין פערלויף פון דער צייט זענען זיי איינגאנצען אפגעשניטען פון דער וועלט און פון פערזענליכע לעבען. דער לעגיאן געפינט זיך אין הייסען מאראקא, כדי איינצוהאלטען די דיסציפלין צווישען די פערשידענארטיגסטע עלעמענטען אין לעגיאן, הערשט דארט זעהר א שטרענגע דיסציפלין. פאר דער מינדעסטער פערשולדיגונג ווערט ער בעשטראפט מיט „פריזאן", וואס בעשטעהט אין דעם, אז אין די קאלטע אפריקאנישע נעכט מוז ער שלאפען אויף א שטיינערנער פאדלאגע, נישט צוגעדעקט.

די לעגיאנערען שלאגען דורך וועגען און פעלזען, בויען וואך־טורעמס און האלטען איין די ארדנונג אויף געוואלדיגע שטחים, קעמפענדיג אהן אויפהער געגען די מאראקאנישע שבטים, וואס האלטען זיך אין איין בונטעווען.

דער לעגיאן איז געבילדעט געווארען אין יאהר 1831, ער איז דעמאלט געשיקט געווארען קיין אלזשיר און זיך בעטייליגט אין פיל שלאכטען. דער לעגיאן האט זיך שפעטער בעטייליגט אין קרים־קריג געגען רוסלאנד. אין וועלט־קריג האט דער לעגיאן געקעמפט אויפ'ן פראנצויזישען פראנט געגען די דייטשען אונטער'ן נאמען דער ערשטער פרעמדען־פאלק, נאכ'ן קריג האט דער לעגיאן אנטיילגענומען אין דער פערטיידיגונג פון די פראנצויזישע קאלאניעס אין מאראקא געגען די אויפשטענדיגע.

פוילישע וויסענשאפטסלייט, ליטעראטען און געזעלשאפטליכע טוער
בעזוכען דעם יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט

ווילנע (יט"א) דא איז איינגעארדענט געווארען א בעזוך פון די ווילנער פוילישער אינטעליגענץ אין יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט, אויף דער איינלאדונג פון דער פערוואלטונג פון ייוו"א זענען געקומען: פרוי העלענא ראמער־אכענקאווסקי, וויצע־פארזיצערין פון פוילישען ליטעראטען־פעראיין, פראפ. מאריאן זדזיעכאווסקי, פארזיצער פון פוילישען ליטעראטען־פעראיין, פראר־רעקטאר פון ווילנער אוניווערזיטעט, פראפ. א. יאנושקעוויטש, רעקטאר פון ווילנער אוניווערזיטעט פראפ. מ. לימאנאווסקי, פראפ. וויטאלד סטאניעוויטש געוו. מיניסטער, אדוו. מ. קזשיזשאנאווסקי. סענאטאר, איבנס. זשטאוט און אנדערע פראמינענטע פארשטעהער פון ווילנער שטאט־ראט, פראפעסור, ליטעראטור און אדוואקאטור. עס זענען זאויך געווען פארשטעהער פון דער ליטווישער, ווייסרוסישער און רוסישער געזעלשאפט, נאך קורצע אריינפיהר־רעדעס פון ד"ר צ. שאבאד, אדוואקאט י. טשערניכאוו, ד"ר מ. ווייינרייך און ב. ווייניג זענען די געסט ארומגעפיהרט געווארען איבער די צימערן פון אינסטיטוט. די זאמלונגען פון ייוו"א האבען געמאכט א גרויסען רושם אויף די געסט און זיי האבען אויסגעדריקט זייער בעוואונדערונג פאר דער אפגעטיינער ארבייט און זייער צופרידענהייט דערמיט, וואס ווייל בע איז דורכ'ן ייוו"א געווארען א וועלט־צענטער פאר וויסענשאפט.

פראפ. הערמאן דעסאו געשטארבען

בערלין (יט"א) אין עלטער פון 75 יאהר איז דא געשטארבען דער פראפעסאר פון געשיכטע פון אלטערטום אין בערלינער אוניווערזיטעט הערמאן דעסאו.

פראפ. דעסאו האט געהערט צו די בעדייטענסטע היסטאריקער אין דייטשלאנד און איז אויך געווען מיטגרינדער פון דער אקאדעמיע פאר דער וויסענשאפט פון יודענטום.

בעשלוס פון דער אראבישער עקזעקוטיווע
נישט צו שיקען קיין דעלעגאציע קיין לאנדאן

ירושלים (יט"א) ווי יט"א ווערט געוואהר, איז די רעזאלוציע וועגען נישט ארויסשיקען קיין דעלעגאציע קיין לאנדאן צו פערהאנדלען מיט דער ענגלישער רעגירונג איז דורך דער אראבישער עקזעקוטיווע אנגענומען געווארען מיט א מעהרהייט פון 16 שטימען געגען 14, דערביי האבען זיך 20 מיטגלידער פון דער עקזעקוטיווע נישט בעטייליגט אין דער זיצונג.

די סעקרעטארען פון דער אראבישער עקזעקוטיווע אוני ביי אבדול האדי און דזשעמאל הוסייני האבען זיך ארויסגעזאגט פאר שיקען אן אראבישע דעלעגאציע קיין לאנדאן.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבן

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 21 ד אייר תרצ"א

אפריל
זון-אויפגאַנג 4.46
זון-אונטערגאַנג 6.36

פאבאר-פלאַן פון יאָהרגאַנג 1910

די קאָמיסיע וועט זיין טעטיג פון 2 מאַי ביז'ן 30 יוני

(–) די לאָדזשער סטאַראָסטווע האָט אויסגעאַרבייט אַנ'אויספיהרליכען פלאַן פון פאָבאָר פאר יאָהרגאַנג 1910 און פאר די פון 1909 און 1908, וועלכע זענען אין די פאָריגע יאָהרען אנערקענט געוואָרען אלס צייטווייליג נישט פעהיג צו מיליטער-דינסט און אויך פאר די עלטערע יאָהרגענג, וועלכע האָבען זיך ביז איצט נישט געשטעלט פאר דער קאָמיסיע און האָבען נישט רעגולירט זייער בעציהונג צום מיליטער-דינסט.

די קאָמיסיע הויבט אָן אמטירען דעם 2 מאַי און וועט זיין טעטיג טעגליך ביז'ן 30 יוני.

איז דער קאָמיסיע נומער 3

(אל. קאָשטשושקי 21) – דארפען זיך צושטעלען די פאָבאָראָווע פון 1908 און 1909, וועלכע האָבען בעקומען די קאַטעגאָריע „B"; די פון 1883 ביז 1907 י. וועלכע האָבען נאָך ביז איצט נישט רעגולירט זייער בעציהונג צום מיליטער און די פון 1910 י. וועלכע וואוינען אין לאָדז און זענען אריינגעטראָגען אין די רשימות פון אַנדערע פּאָוויאַטען. דער פאָבאָר וועט פאָרקומען לויט פאָלגענדען סדר:

יאהרגאנג 1908 קאטעגאריע B

2 און 8 פאליציי-קאמיסאריאט
דעם 2 מאי – אלע בוכשטאַבען.

3 פאליציי-קאמיסאריאט
דעם 4 מאי –
A B C D E F G H Ch I J K
5 מאי – אלע איבריגע בוכשטאבען.

5 פאליציי-קאמיסאריאט
6 מאי – A B C D E F G H Ch I J K
7 מאי – אלע איבריגע בוכשטאבען

9 און 11 פאליציי-קאמיסאריאט
8 מאי – אלע בוכשטאבען

1 און 6 פאליציי-קאמיסאריאט
5 יוני – אלע בוכשטאבען

4 פאליציי-קאמיסאריאט
6 יוני – אלע בוכשטאבען

7 פאליציי-קאמיסאריאט
8 יוני – אלע בוכשטאבען

10 און 14 פאליציי-קאמיסאריאט
9 יוני – אלע בוכשטאבען

12 און 13 פאליציי-קאמיסאריאט
10 יוני – אלע בוכשטאבען

יאהרגאנג 1909 קאט. B

2 פאליציי-קאמיסאריאט
9 מאי – אלע בוכשטאבען

3 פאליציי-קאמיסאריאט
9 מאי – B
11 מאי – A C D E F G H Ch I
12 מאי – J K M
13 מאי – L Ł N O P R T
15 מאי – S Sz Sch Ś U W Z Ź

8 פאליציי-קאמיסאריאט
16 מאי –
A B C D E F G H Ch I J
K L Ł M N O
18 מאי – אלע איבריגע בוכשטאבען

9 פאליציי-קאמיסאריאט
18 מאי –
A B C D E F G H Ch I J K L Ł
M N O P
19 מאי – אלע איבריגע בוכשטאבען

11 פאליציי-קאמיסאריאט
19 מאי –
A B C D E F G H Ch I J K L Ł
M N O P
20 מאי – אלע איבריגע בוכשטאבען

5 פאליציי-קאמיסאריאט
20 מאי – A B C D E
21 מאי – F G I J K
22 מאי – H Ch L Ł M N O P Z Ż
23 מאי – R Sz Sch S T U W

1 פאליציי-קאמיסאריאט
11 יוני –
A B C D E F G H Ch I J K L Ł M N
12 יוני – די איבריגע בוכשטאבען.

4 פאליציי-קאמיסאריאט
12 יוני – A B C D E F G O
13 יוני – אלע איבריגע

6 און 10 פאליציי-קאמיסאריאט
15 יוני – אלע בוכשטאבען

7 פאליציי-קאמיסאריאט
16 יוני –
A B C D E F G H Ch I J K
17 יוני – אלע איבריגע בוכשטאבען

12 פאליציי-קאמיסאריאט
17 יוני – A B
18 יוני – אלע איבריגע

14 פאליציי-קאמיסאריאט
18 יוני – A B C D E F G H Ch I J
19 יוני – אלע איבריגע

13 פאליציי-קאמיסאריאט
20 יוני – אלע בוכשטאבען

פון 1883 ביז 1907,

וואָס זענען נאָך נישט געשטאַנען פאר קיין קאָמיסיע

2, 3, 5, 8, 9, און 11
פאליציי-קאמיסאריאטען
26 מאי – אלע בוכשטאבען

1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14
פאליציי-קאמיסאריאטען
22 יוני – אלע בוכשטאבען

1908 און 1909

וואָס זענען נאָך נישט געשטאַנען פאר קיין קאָמיסיע

2, 3, 5, 8, 9 און 11 פאליציי-קאמיסאריאטען
27 מאי – אלע בוכשטאבען

1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14
פאליציי-קאמיסאריאטען
22 יוני – אלע בוכשטאבען

1908 און 1909 קאט. B

2, 3, 5, 8, 9 און 11
פאליציי-קאמיסאריאטען

וועלכע האָבען זיך נישט געקענט צושטעלען אין די פאר זיי בעשטימטע טערמינען
– 28, 29 און 30 מאי

1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14
פאליציי-קאמיסאריאטען
– 24, 25 און 26 יוני

פריוויליגע פון 1911, 1912, 1913

2, 3, 5, 8, 9 און 11
פאליציי-קאמיסאריאטען
– 1, 2 און 3 יוני

פון 1910 און עלטער

וועלכע וואוינען אין לאָדז און זענען פערשריבען אין די רשימות פון אנדערע פאָוויאַטען – 27 יוני.

מיר מאַכען אויפמערקזאַם

אלע שפּילערס פון דער מלוכה-לאָטעריע, אז מיר צאָהלען אויס זאָפאָרט אַלערליי געווינסען און סטאַווקעס

ס. יאַטקאַ
פיעטריקאָווער 22
פיעטריקאָווער 66
פאַביאַניק, פל. דאַמבר. 3

לאָסען צו דער 1-טער קלאס קויפט שוין יעדער אין אונזער גליקליכער קאָלעקטור! 2421

רעגיסטראַציע פון אויסלענדישע בירגער אין שטעט. סטאַראָסטווע

(א) די שטעטישע סטאַראָסטווע דערמאָנט די פערזאָנען, וואָס בעזיצען פרעמדע בירגערשאַפט און האָבען אין 1929 י. דערהאַלטען אַנ'ערלויבניש אויף אַ צוויי יאָהריגען אויפענהאַלט אין פוילען, אַז זיי דאַרפען איצט בענייען זייערע ערלויבנישען.

דער טערמין פון אָנגעבען בקשות לויפט אָפּ די וואָך, די בקשות דאַרפען אָנגעגעבען ווערען אין דער שטאָטישער סטאַראָסטווע רעפעראַט פאַר אויסלענדער.

סעזאָן-ארבייטער פאָדערן רעגירונגס-קרעדיטען

אויף צו קענען פיהרען שטעטישע ארבייטען

(2) נעכטען איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די סעזאָן־אַרבייטער, די פערזאַמלונג האָט אָנגענומען אַ רעזאָלוציע וועלכע פאָדערט פון דער רעגירונג אַז זי זאָל צוהילף קומען דער שטאָט און איהר ערטיילען קרעדיטען אויף צו קענען פיהרען די סעזאָן־אַרבייטען 6 טאָג אין וואָך. אין דער רעזאָלוציע ווערט געפאָדערט אָפּצושאַפען דעם טויטען סעזאָן. אויף דער פערזאַמלונג איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז ביים אָננעמען אַרבייטער האָט פ. או. פ. אָנגענומען פריילידיגע בעת פאַמיליען מענשען זענען געבליבען אָהן אַרבייט, וואָס איז געגען דער וואָיעוואודזטווע פעראָרדנונג.

אפטייקן

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

קאַפּראָווקי (באָוואָמיעסקא 15). טראַווקאָווסקי (בזשעזשינער 56). ראָזענבלום (שרודמיעיסקא 23) באַרטאָשעווסקי (פּיעטריקאָווער 95). קלופּט (קאָנטנא 54). טשינסקי (ראָקיטשינסקא 53).

אויטא-ארגיעס

(2) אויף זגערזשער ביים הויז נומער 22 האָט אַנ'אויטאָ איבערגעפאָהרען די 62 יאָהריגע יוזעפאַ מאַטאַלעפשאַ פון פאָלנע 5. דער שאָפער איז ענטלאָפען און מ'האָט איהם נישט געכאַפּט. די פאָליציי פיהרט אַנ'אויספאָרשונג.

זעלבסטמארדן

(2) אויף גנעזשנענסקאַ 26 איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד די 31 יאָהריגע רעגינאַ טיליבסקאַ, אין אַ שווערען צושטאַנד האָט איהר די פאָגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל. די סבה פון זעלבסטמאַרד – פאַמיליען־סכסוכים.

(2) אויף גדאַנסקאַ 76 איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דער 25־יאָהריגער קעלנער פראַנטישעק פּיאַטראָווסקי, אין אַ שווערען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל.

גענעראל-פערזאמלונג פון „עזרת החולים"

די טעג איז פאָרגעקומען די גענעראל פערזאמלונג פון „עזרת החולים" (כאָינער ראַיאָן) אונטער'ן פאָרזיץ פון ה' ש. ז. סקורעצקי, סעקרעטאַר ה' מ. קאָפּעל לעזט דעם טעטיגקייטס-בעריכט.

אין דער נייער פערוואלטונג זענען אריין: פּרעזעס ה' בערנאַרד ענגעל, וויצע-פּרעזעסן—ישעי' יאַקובאָוויטש און חיים ישעי' ראָזענבערג. סעקרעטאַר – ראובן קאָפּעל, קאַסירער — ה' פּראַפּאָרט, עקאָנאָם – שמואל זיינוויל סקורעצקי, רעווידיר-קאָמיסיע – יחיאל עהרליך און הערשעל קירשענצווייג. פערוואַלטונג: משה ראָזענבערג, שמואל זיינוויל קאַרמינסקי, אבינדור קאַרפּ, נפתלי בלומענפעלד. קאַנדידאַטען: יחיאל וויינטרויב, בעריש אינפעלד, מאיר לייביש גאָלד, משה יעקב קאָרנפעלד, לייבוש וויזאַנסקי, פנחס פוקס.

דער סאנאציע-פּלאַן פון האנדעלס-באנק

דער טערמין פון דער קרעדיטארען-פערזאמלונג וועט ווידער אפּגעלעגט ווערן. — ענגלישער פערטרעטונגסמאַן ארויסגעפאהרן קיין לאנדאן — די אקציע פון דער קרעדיטארען-פעראייניגונג

אין פערלויף פון זונטאָג און מאָנטאָג איז אין דער לאַגע פון דער באַנקראָטירטער האַנדעלס־באַנק פאָרגעקומען אַ בעדייטענדע ענדערונג. דעם גאַנצען זונטאָגדיגען טאָג זענען פאָרגעקומען אונטערהאַנדלונגען און קאָנפערענצען צווישען די ענגלישע פערטרעטונגס־לייט מיט די היגע אַקציאָנערען. אין די אונטערהאַנדלונגען האָט זיך אויך בעטייליגט דער בעפּרייטער פון אַרעסט דירעקטאָר גאָרדאָווסקי, די ענגלענדער האָבען אָנגעוויזען, אַז די בייטע קאַפּיטאַלען, וואָס די פוילישע אַקציאָנערען זענען גרייט צוצוטראָגען זענען צו קליין און די אַקציאָנערען זענען מסכים געווען זיי צו פערגרעסערען, בכלל איז מיט די ענגלישע פערטרעטונגס־לייט געקומען צו אַ פערשטענדיגונג, אַז זייער פערטרעטער האַרטער איז שוין צוריק אַרויסגעפאַהרען קיין לאָנדאָן, הייבט זאָלען אַרויספאָהרען דעלעגאַטען פון די אַקציאָנערען צו די ה"ה בידערמאַן און אסער.

דאָ האָט זיך אָבער אַרויסגעשטעלט, אַ בייער מאָמענט וואָס פערשווערט אין אַ געוויסער מאָס דעם סאַנאַציע־פּלאַן: ער וועט נישט קענען ערלעדיגט ווערען ביז'ן 27 אַפּריל, דעם טערמין אויף וועלכען ס'איז בעשטימט געוואָרען די פערזאַמלונג פון די קרעדיטאָרען. איצט איז די סאַנאַציע פון דער באַנק אַרויף אויף אַ בייעם וועג און מ'קען רעכענען אַז גאָר אין די נאָהענטסטע טעג וועט מען שוין קענען מיטטיילען וועגען עפּעס פּאָזיטיוועס. דערוויילע וואַרט מען אָפּ אויף דער דעציזיע פון דער פינאַנץ־מאַכט און דער ענטגילטיגער דעציזיע פון לאָנדאָן. וועלכע וועט וואַהרשיינליך בעשטעטיגען די אונטערהאַנדלונגען אין לאָדז.

*

זונטאָג ביינאַכט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער פעראייניגונג פון די פוילישע קרעדיטאָרען פון דער באַנק. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו וואַרענען די קרעדיטאָרען אַז זיי זאָלען זיך נישט לאָזען אויס נוצען פון פערשידענע שפּעקולאַנטען. די פערוואַלטונג האָט בעשלאָסען צו דעלעגירען פינף פאַרשטעהער פון דער פערוואַלטונג און זיי בערעכטיגען צו פערטרעטען די אינטערעסען פון די יוגענדליכע און יתומים — קרעדיטאָרען פון דער באַנק. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די קרעדיטאָרען צו רופען אויף פרייטאָג אָוועגד דעם 24 ה.ח. אין לאָקאַל פון דער פעראייניגונג (פּיעטריקאָווער 86 אין דער קליניק פון א. זשאַדעוויטש).

*

נעכטען האָט אַדוו. זשעלאַזאָווסקי אין נאָמען פון דירעקטאָר האַוזערמאַן וועלכער רעפּרעזענטירט 6 ענגלישע בענק — זיך געווענדעט אין געריכט אַז דאָס געריכט זאָל פּראָלאָנגירען דעם צייטווייליגען קוראַטאָרען־טערמין אויף נאָך פופצעהן טעג. ד.ה. ביז'ן 17־טען מאַי. מיט אַנ'עהנליכער ווענדונג האָט זיך געווענדעט צו די קוראַטאָרען אין זיין אייגענעם נאָמען און אין נאָמען פון נאָך 11 קרעדיטאָרען אַדוו. פּאַוולאָווסקי. אין זיין ווענדונג ווייזט אָן אַדוו. זשעלעזאָווסקי אַז אין די אינטערעסען פון די קרעדיטאָרען איז צוריק אויפצושטעלען די נאָרמאַלע טעטיגקייט פון דער באַנק און דאָס איז אָפּהענגיג פון אַ פערשטענדיגונג צווישען די באַנק אַקציאָנערען מיט די ענגלישע קרעדיטאָרען. ער שלאָגט דעריבער פאַר די קוראַטאָרען אַז זיי זאָלען זיך בעמיהען צו פערקלענערען דעם קוראַטאָרען־טערמין.

דערויף האָבען די קוראַטאָרען אָנגעגעבען אַ בקשה, אין געריכט. די בקשה איז אויך געשטיצט געוואָרען דורכ'ן ריכטער־קאָמיסאַר. די פראַגע וועט בעטראַכט ווערען אויף דער היינטיגער זיצונג. פון האַנדעלס־געריכט.

ווי מיר דערוויסען זיך פון אַ מאַסגעבענדער קוועלען, בעטרעפען די ענגלישע חובות 10 מיליאָן זלאָטעס.

אין קרייז-געריכט—פרייגעשפּראָכן

איז אפעלאציע-געריכט בעקומען 4 יאהר טורמע

(2) אין אָקטאָבער 1929 האָט מען אַרויסגערופען די פאָגאָטאָוויע צום שווער־פערוואונדעטען טאַדעאוש וואַיטאַשעוויטש. דער דאָקטאָר האָט ביי איהם פעסטגעשטעלט אַ ריי'ה שווערע וואונדען און עטליכע צובראָכענע ריפּען. מ'האָט איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל און דאָרט איז ער געשטאָרבען בעת דער אויספאָרשונג איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז צווישען וואַיטאַשעוויטשען מיט זיינע צוויי שטיף־זיהן זאַריצקי פלעגען אָפט פאָרקומען קריי־גערייען, ווייל וואַיטאַשעוויטש פלעגט פאַרוואַרפען זייער שוועסטער אַז זי פיהרט זיך נישט לייטיש אויף. אינ'ם קריטישען טאָג האָט צווישען די זאַריצקיס מיט זייער שטיף־פאָטער אויסגעבראָכען אַ קריגעריי און זיי האָבען איהם דערהרגעט. דער פּראָצעס איז פאָרגעקומען דעם 5 אויגוסט אין היגען קרייז־געריכט. דער הויפּט־עדות שטשעפּאַניאַק וועלכער האָט ערקלערט אַז ער האָט געזעהען ווי די זאַריצקיס האָבען געשלאָגען זייער פאָטער איז פאַר פאַלש עדות־זאָגען פאַרמשפּט געוואָרען אויף 1 יאָהר טורמע און די זאַריצקיס זענען פרייגעשפּראָכען געוואָרען.

דער פּראָקוראָר האָט אָנגעגעבען אַנ'אַפּעלאַציע און נעכטען איז דער אַפּעלאַציע־פּראָצעס פאָרגעקומען אין לאָדז. ביידע ברידער זאַריצקי אַלפאָנס און וואַצלאַוו זענען פאַרמשפּט געוואָרען צו 4 יאָהר שווערע תפיסה יעדער.

שטיצט די אפצייכנונג פון „ארט“

היינט, דינסטאג, קומט פאר די אפצייכנונג לטובת די פראפעסיאנעלע לערער־ווארשטאטען פון דער געזעלשאפט „ארט“ אין לאדז.

ביי די ברייטע יודישע מאסען און אונזער שטאט זיינען די דערמאהנטע לערער־ווארשטאטען זייער פאפולער, און עס איז צו האפען, אז אלע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג וועלען לויט זייער יכולת שטיצען די אונטערנעהמונג.

אין דער היינטיגער שווערער צייט ברענגט יעדער גראשען וואס ווערט געשפענדעט פאר די ווארשטאטען דאפעלט נוצען, ווייל דערמיט ווערט געשאפען די מעגליכקייט צו לערנען זיך א פאך פאר די, וואס ליידען צום מעהרסטע פון ווירטשאפטליכען קריזיס.

זאל יעדער לויט זיינע מעגליכקייטען העלפען דעם מאסען־מענש צו ווערען א פראדוקטיווער ארבייטער לטובת זיך אליין און זיין סביבה.

א נייער יודישער געזאנג־פעראיין אין לאדז

אנהויב ווינטער איז פון „הזמיר“ ארויסגעטראטען דער געוועזענער דיריגענט פון הזמיר מיט׳ן גרעסטען טייל פונ׳ם אלטען כאר. אין מיטען ווינטער האט דער כאר אונטער דער לייטונג פון פראפ. פייווישיס זיך צוגעגרייט און איצט באמדעם ווי די געזעלשאפט איז לעגאליזירט געווארען אונטער׳ן נאמען „שיר“ גרייט זיך דער כאר צו זיין ערשטען גרויסען עפענטליכען ארויסטריט.

דער ערשטער גרויסער קאנצערט פון נייעם געזאנג־פעראיין „שיר“ וועט פארקומען דינסטאג דעם 28 אפריל אין פילהארמאניע. אין פראגראם א רייכער רעפערטואר פון קלאסישע מוזיק און יודישע פאלקס־לידער.

נייע פערוואלטונג פון „הכנסת כלה“ (זגערזשער 28)

אין הכנסת כלה, זגערזשער 28 איז פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע גענעראל־פערזאמלונג אונטער׳ן פארזיץ פון הרבנות פרידעל. נאכ׳ן אפגעבען דעם בעריכט זענען פארגעקומען וואהלען פון א נייער פערוואלטונג און עס זענען געוועהלט געווארען. אין פרעזידיום: פרעזעס — הרבנית פרידעל, וויצע־פרעזעס — אסתר העפנער, חנה קארטאווסקא, חיה יארקעוויטש, דארא יאבראוו, רבקה סרעבנאגורא.

אין דער פערוואלטונג: פריידע גראנעק, רבקה מאנדעלמאן, פייגע לעסמאן, פרימעט רישפאן, אסתר מלכה רישפאן, זיסעל דרעווגאווסקא, שרה ליטמאנאוויטש, ליבע קליינמאן, רבקה פאטאצקא, גאלדא קרישטאל, צירעל פעלמאן, רבקה דאדין, פערל געלבארד, מלכה רעלע הערבסט.

רעוויזיאנס־קאמיסיע: בלימה מאזעלשא, חנה אייבעשיץ, רחל שטאהל.

וועגען דער טעטיגקייט און אויך דעם קאסע־בעריכט לויט וועלכען עס איז ארויסגעגעבען געווארען אין יאהר 1930 אונטערשטיצונגען ארימע כלות אויף א סומע פון העכער 20.000 זל. — און נאך א ווענדונג פון דער רבנות צו די מיטגלידער, זאלען הערבירען נייע מיטגליעדער און מיטארבייטען אין דער טעטיגקייט פון פעראיין, וואס אין רעזולטאט וועט פערארזאכען א שטארקערע און ערפאלגרייכערע ארבייט און ערמעגליכען צו געבען גרעסערע אונטערשטיצונגען ארימע כלות.

וועגען דער געפלאנטער הוספה אויף דירה־געלד

וועגען געפלאנטען רעגירונגס־פראיעקט צו העכערען דאס דירה־געלד איז מען אונז מודיע פון ווארשא, אז קיין בעשלוס וועגען דער גאנצער זאך איז נאך נישט אנגענומען געווארען. די פראגע שטעלט זיך פאר אזוי: עס איז פערהאן א צווישען־מיניסטעריאלע קאמיסיע, צו וועלכער עס געהערען דער דעפארטאמענט־דירעקטאר דרעצקי פון ארבייטס מיניסטעריום, דער שעף קאניא פון מיניסטעריום פאר עפענטליכע ארבייטען, דער ראט פאוולאוויטש פון פינאנץ־מיניסטעריום און א דעלעגאט פון איננערן - מיניסטעריום. די דאזיגע קאמיסיע האט שוין אפגעהאלטען פערזאמלונגען און בעראטונגען, אויף וועלכע מען איז צו קאנקרעטע רעזולטאטען נישט געקומען. מען האט פעסטגעשטעלט אלע מעגליכקייטען פון קריגען מיטלען אויפ׳ן בוי־פאנד, דערביי האט מען אונטערגעשטראכען די פאזיטיווע און נעגאטיווע זייט פון יעדען פראיעקט.

וואס שייך דעם דירה־געלד איז פערהאן א שטארקע מיינונג געגען אויסנוצען די דאזיגע קוועלע. מען שטרייכט אונטער, אז דאס העכערען פון דירה־געלד וועט איינגאנצען אפשוואכען די שטייער־צאהלער, וועלכע וועלען נישט קאנען זיך ארויספלאנטערען פון דער געשאפענער לאגע. דאס פינאנץ־מיניסטעריום ווייסט גאנץ גוט וועגען דעם און פערשטעהט אז מען קען דא אמאל פערלירען ביידע זאכען: אי נישט בעקומען קיין געלד אויף צו בויען, אי פערלירען א שטייער־צאהלער.

דעריבער איז פערהאן 90 פראצענט זיכערקייט אז דערווייל איז דער גאנצער ויכוח א ריין־טעארעטישער.

רעגולאציעס, באנקראטען, גלייט־בריף
טעגליכע כראניק פון האנדעלס־געריכט

בערנארד קאסאווסקי (פיעטריקאווער 14) האט אין מאי 1929 בעקומען א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען אויף 3 חדשים. אין אויגוסט האט דאס געריכט ערלויבט אנצוהויבען אויסגלייכס־אונטערהאנדלונגען מיט די קרעדיטארען. דערווייל האט קאסאווסקי ארויסגעגעבען פרישע פערפליכטונגען און האט זיי נישט אויסגעקויפט. די קרעדיטארען האבען געפאדערט צו ערקלערען איהם פאר באנקראט, און דאס געריכט האט איהם ערקלערט פאר באנקראט מיט׳ן באנקראט־טערמין פון 28 פעברואר 1930. און קאסאווסקין בעשטימט אונטער פאליציי־אויפזיכט. היי־יאהר אין מערץ איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די קרעדיטארען און זיי זענען אדורכגעקומען צו בעקומען 20 פראצענט פון די חובות צאהלבאר אין צוויי יאהר. דאס געריכט האט דעם אפמאך בעשטעטיגט און צוריקגעשטעלט קאסאווסקין אין זיין סוחרישער עהרע.

*

דער באנקראטירטער משה יוסף גורקעוויטש (פיעטריקאווער 20) האט בעקומען א גלייט־בריף

די הויפט־פערוואלטונג פון מלוכה־בעאמטע־פעראיין וועגען דער 15 פראצ. לוין־רעדוקציע

די הויפט־פערוואלטונג פון די מלוכה־בעאמטע האט אנגענומען א רעזאלוציע אין וועלכער זי שטעלט פעסט, אז דאס פערקלענערען דעם לוין פון די מלוכה־בעאמטע מיט פופצעהן פראצענט 1) שטעלט אוועק די מלוכה־בעאמטע — בפרט פון די נידעריגע בעאמטע אין א זעהר שווערער מאטעריעלער לאגע. 2) קען נישט אנערקענט ווערען אלס ווירקזאמער מיטעל צו ראטעווען פון דער שווערער פינאנץ־סיטואציע. 3) דער דאזיגער מיטעל קען דורך דער רעגירונג אנגעווענדעט ווערען נאר אלס צייטווייליגער, ביז ס׳וועט צוריקגעשטעלט ווערען דאס ביודזשעט־גלייכגעוויכט. 4) ריכטיגער וואלט געווען צו בעשטייערן אלעמען מיט א העכערען הכנסה־שטייער.

די הויפט־פערוואלטונג האט זיך ארויסגעזאגט געגען א מיטינג־אקציע און האט בעאויפטראגט דעם עקזעקוטיוו איבערצוגעבען דער רעגירונג די שטעלונג פון די מלוכה־אנגעשטעלטע. איינצייטיג ווענדעט זיך די הויפט־פערוואלטונג פון די קרייזען, אז זיי זאלען אנהויבען א פערשטארקטע טעטיגקייט אויפ׳ן געביט פון ווירטשאפטליכער זעלבסט־הילף.

די גרויסע אקאדעמיע פאר׳ן ארבייטענדען א״י

ווי מיר דערוויסען זיך, וועט די אקאדעמיע פאר׳ן ארבייטענדען א״י פארקומען מיטוואך דעם 29 אפריל אין איינעם פון די גרעסטע זאלען אין לאדז.

צו דער אקאדעמיע קומט ספעציעל דער שליח פון הסתדרות העובדים גענעראל־סעקרעטאר פון דעם פאלעסטינא־פאנד (פ.א.פ.) אין א״י ה׳ מלך ביישטאט.

דאנערשטאג דעם 30 אפריל ווערט אויך גערופען א ספעציעלע קאנפערענץ געווידמעט די פראבלעמען פון דעם ארבייטענדען א״י.

בעכטען אוועגד איז ווידעראמאל פארגעקומען די זיצונג פון דער ליגע פאר׳ן ארבייטענדען א״י ווי עס איז אויך אויסגעהערט געווארען א בעריכט פון דער ארבייט. עס האט זיך ארויסגעוויזען אז אין משך פון די געצייליטע טעג איז שוין געזאמעלט געווארען א צופרידענשטעלענדע צאהל דעקלאראציעס. עס דארף בעצייכנט ווערען אז די אקציע הויבט זיך ערשט אן צו ענטוויקלען און מיט דעם גאנצען טעמפא וועט זי געפיהרט ווערען ערשט אין דער קינפטיגער וואך, לויט די ביזאיצטיגע רעזולטאטען פערשפרעכט די אקציע צו האבען דעם געהעריגען ערפאלג.

קופאן אויף א יורידישער עצה

גילטיג דינסטאג, דעם 21־טען אפריל

א בעקאנטער יוריסט ערטיילט יורידישע עצות פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאקציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.

אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט“ — פון דעם זעלבען טאג. —

אנפאל אויף שייבלערס ספארט־קלוב

(2) אין שייבלערס ספארט־קלוב זענען אריינגעקומען עטליכע פערזאן און דעמאלירט דעם לאקאל פון סעקרעטאריאט דאביי איז געקומען צו א גרויס געשלעג צווישען די אנפאלער און מיטגלידער פון קלוב.

פאליציי האט ארעסטירט די דריי אנפאלער קאוואלטשיק, טאמאשעווסקי און אפטאק.

די פערוואונדעטע האט ערטיילט הילף דער דאקטאר פון דער גיכער הילף.

פון וו. י. ז. א.

מארגען, מיטוואך, וועט האלטען א רעפעראט ה׳ ד״ר. ס. ריגער אויף דאס טעמא: „די פרוי און די וואהלען צו דער יודישער גמינע“. איינטריט פאר מיטגלידעריננס און אריינגעפיהרטע געסט — פריי.

שבת וועט רחל פייגענבערג האלטען א רעפעראט אין לאקאל פון „הזמיר“

קומענדיגען שבת דעם 25 אפריל 8.30 אוועגד קומט פאר אין לאקאל פון „הזמיר“ דער אינטערעסאנטער רעפעראט פון דער בעקאנטער יודישער שריפטשטעלערין רחל פייגענבערג אויף דאס טעמא: „די וועלט וויל, אז מיר זאלען זיין יודען“.

טעזען: 1) די אלטע און נייע אסימילאציע. 2) פארוואס האבען איצט אלע פעלקער ליב פרומע יודען? 3) די פרייבד פון יודענטום. 4) די יודישע יוגענד. 5) דאס יודישע פראבלעם אין סאוויעט־רוסלאנד. 6) אביסעל אמת וועגען ארץ־ישראל.

די פארלעזונג וועט זיכער ארויסרופען דעם געהעריגען אינטערעס צווישען די פערעהרער פון רחל פייגענבערג.

אויפטריט פון עריקא מאריני אין פילהארמאניע

איבערמארגען דאנערשטאג, דעם 23. אפריל, 8.30 אוועגד טרעט אויף אין פילהארמאניע זאל איינע פון די גרעסטע פידלעריננס פון דער היינטיגער צייט די אונפערגלייכליכע עריקא מאריני.

עריקא מאריני איז א גאט געבענשטער טאלאנט און איהר שפילען איז אמלאכים־געזאנג. די גרעסטע מוזיק־קריטיקער שטעלען עריקא מאריני אין איין רייה מיט הובערמאנען און חפצ׳ן. איהרע קאנצערטען געהען אומעטום אדורך מיט א שטורמישען ערפאלג, און איהר שפילען בעגייסטערט די גרעסטע אודיטאריעס פון אייראפא און אמעריקא.

אויך לאדז ערווארט מיט גרויס שפאנונג דעם אויפטריט פון דער פענאמענאלער יודישער פידלערין עריקא מאריני.

„דער דאקטאר“ נ. 13

עס איז ערשינען דער נ. 13 פון פאפולער־מעדיציניש זשורנאל „דער דאקטאר“. דער נומער ענטהאלט א רייה אינטערעסאנטע ארטיקלען, ווי „געזעלשאפטליכע צוריקגעהאלטענקייט“ פון איוואן בלאך, די שעדליכקייט פון קאכען אין אלומיניום־געפעס א. א. בעזונדערס אינטערעסאנט איז די אפהאנדלונג פון אונזער מיטארבייטער, ד״ר ה. רוזשאנער וועגען די קאמפליקאציעס ביי טריפער־קראנקהייט.

ראדיא־פראגראם
דינסטאג, 21 אפריל

11,58 צייט־סיגנאל 12,05 גראמאפאן־פליטען, 1,15 טאג־פראגראם, קינא און טעאטער־רעפערטואר, 1.50 פליה־מינוס, 3,30 פארטראג פאר מאטוריסטען, 4,40 קאמוניקאט פאר שיפער און פישער, 5,15 גראמאפאן־פליטען פון ווארשא, 5,15 פארטראג (טראנסמיסיע פון ווארשא), 5,45 פאפולערער סימפאנישער קאנצערט פון ווארשאווער פילהארמאנישען ארקעסטער, 6,45 פערשידענעס, 7,10 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס־קאמער, פראגראם אויף מארגען, 7,25 גראמאפאן־פליטען, 7,35 ראדיא פרעסע זשורנאל פון ווארשא, 7,50 פעליעטאן א. ס. „דאס שלאס פון היילינען מלאך“ (טר. פון ווארשא), 8,05 לייכטע לידער אויסגעפיהרט פון ווארס׳נס כאר (טר. פון ווארשא), 8,30 אפער „פאיאצא“ פון לעאן קאוואלא (פון גראמאפאן־פליטען) טר. פון ווארשא, „פ. א. ט״־וועטער־פאליציי־און ספארט־קאמוניקאטען. נאך טאנץ־מוזיק פון ווארשא.

טוך־ און קארט־לאגער
Sz. MAROKO
לאדז, נאוואמיעסקא 2,
פראנט, 1־טער שטאק, טעל. 159-48
עמפפעהלט צום פריהלינג־ און זומער־סעזאן א גרויסען אויסוואהל פון די נייעסטע און בעסטע דאמען־ און הערען־שטאפען.

Dr. med. H. Karaś
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען
זגערזשער 16
נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 3 ביז 7 אוועגד.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4
(פריהער ציגעל־גאס 36) טעל. 216-90,
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און וועגערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען
נעמט אן פון 9 — 2 נאכמ. און פון 5 — 9 אוועגד
פאר דאמען בעזונדערע ווארטע־צימער.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום־טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערע ווארטע־זאל פאר פרויען.

ווענעריש כירורגישע קליניק
„SANATO“
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1־טע און 2־טע קלאס
ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד
פרייזען פון געבורט
אין 2־טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס־מיטלען
200 זל.
אויגען־אבטיילונג פון ד״ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס־שעה׳ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
כירורגישע אבטיילונג פון ד״ר מעד. מ. קאנטאר
עמפפאנגס־שעה׳ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

Doktór KLINGER
ספעציאל־ארצט פאר וועגער שע. הויט־ און האר־קראנקהייטען
ANDRZEJA 2, tel. 132-28
נעהמט אן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אוועגד און פון 1—2 נ״מ אין דער „לעטשניצע פיעטריקאווער 62“

Dr. med. Józef Szmerłowski
אקושער־גינעקאלאג
Piotrkowska 17, telef. 107-13
נעהמט אן פון 3—5 און פון 7—8 אין אוועגד.

DR. MED. H. LUBICZ
ספ. פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס־קראנק.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפפאנגס־שעה׳ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאג און יו״ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערע ווארטע־זאל.

Dr. Z. Rakowski
פאר אויערן־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקה
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
רענטגען־אינסטיטוט און ערצליך־דענטיסטישער קאבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33
ד״ר גאלדשטיין־פאלאק אויגען־קראנקה. פון 1—2
ד״ר וויינבערג אינערע, הערץ און לונגען פון 1—2 און פון 6—7
ד״ר יוסטמאן נערווען־קראנקה. פון 12—2
ד״ר סטופעל רענטגען פון 12—2 און 4—6
ד״ר פאפיערני פרויען־ און געבורטס־הילף פון 11—1½
ד״ר קאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5—6
ד״ר ראקאווסקי נאז, האלז און אויערן־קר פון 10—11, 2—3 און פון 6—7
ד״ר ראזענצווייג קינדער־קראנקהייטען פון 11—12 און פון 4—5
ד״ר רוזשאנער הויט־ און געשלעכטס־קר. פון 1—2
נ. ראזעס צאהן־ארצט פון 9—1
א. גראדזענשיק צאהן־ארצט פון 3—7
צאהן־פלאמבירונג, בעלעכטונגען, קארענען, מאסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען־אינסטיטוט. — היילונג פון הויט־קראנקהייטן פון קאפ (פארך) מיט רענטגען־שטראהלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ־לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע.
אלע מעגליכע אנאליזען.
אימפונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין).
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיטען אין שטאט.

פאָעט, גנב און מערדער

דער גרעסטער אויסוואורף, אבער דער גרעסטער דיכטער פון זיין צייט

פאריז האָט לעצטענס געפייערט דעם 500־יאָהריגען געבוירטסטאָג פון א מערקווירדיגען פּאָעט איהרען, פראנסוא וויאָן, וועלכער איז געוועזן אי א גרויסער דיכטער, אי א שרעקליכער אויסוואורף, א גנב, א מערדער, און וואָס אין קאָרט שטעהט. (מיר האָבען אויבן געזעהען א בילד וועגען איהם א. נ. „דער קעניג פון וואגאבונדען„).

ער איז געווען אַנ׳אומגעוועהנליכער מענש און די צייט, אין וועלכער ער האָט געלעבט, איז געווען אַנ׳אומגעוועהנליכע. פראנקרייך איז נאָך דאן נישט געווען די פראנקרייך, וואָס איצט. ס׳איז נאָך גאָר קיין פראנקרייך נישט געווען. זי האָט ערשט אָנגעהויבען ארויסגעהן פון די וויקעלעך און פאָרמירען זיך. פאר א משך פון א הונדערט יאָהר זענען אָנגעגאנגען מלחמות. און דאָס לאנד איז געווען רואינירט, אין שרעקליכער אומאָרדנונג, פערפלייצט מיט באנדעס רויבער און גזלנים. וועלף און אנדערע ווילדע חיות האָבען זיך פראנק און פריי ארומגעשלעפּט איבער אלע וועגען און צוגע־קומען אזש ביז די ווענט פון פאריז. אין פאריז האָט מען יעדען טאָג געהאָנגען פערברעכער, אָבער דאָס האָט אלץ נישט געהאָלפען. פערברעכענס, הפקרות, שרעקליכע צולאָזענקייט און פערשארטקייט האָט געהערשט אומעטום, אפילו אין די קלויסטערס און אין די הויפען פון די אדעליגע.

די בעריהמטע זשאַן ד׳אַרק, דאָס נאָבעלע דאָרפסמיידעל, וועלכע האָט געראטעוועט פראנק־רייך, איז דאן פערברענט געוואָרען. נאָך איהר אין דאָס גלייך אויפגעקומען דער פּאָעט פראנסוא וויאָן.

וויאָן האָט אין זיך אָנגעזאַפּט די שלעכטע זייטען פון יענער מיאוסער צייט. אין דער וועלט־ליטעראטור איז נישטאָ אזא לומפּ ווי דער דיכטער וויאָן — א קעשענויק, א רויבער, א וואלד־גזלן, און דערצו האָט ער נאָך געהאט אנדערע מיאוס׳ע מעלות — א פחדן, א פריהמער, א טעלער־לעקער, א נידריגער חונף. אָבער דאָך א גרויסער פּאָעט, דוכער דער גרעסטער דאן.

ער האָט זיך בעוואלגערט צווישען אלערליי מיאוס׳ע חברות, נישט איינמאָל געזעסען אין תפיסה און איז זאָגאר פערארטיילט געוואָרען צום טויט. אָבער דורך א שעהן לידעל, וואָס ער האָט אויפגעשריבען, האָט ער זיך ארויסגעדרעהט פון דער פעטליע. און ווען ער איז אלט געווען בלויז צוויי און דרייסיג יאָהר, איז ער פלוצלינג פער־שוואונדען געוואָרען פון דער וועלט. מ׳ווייס נישט, צי ער איז אומגעקומען פון א מערדער, אדער ער איז געשטאָרבען ערגעץ אין א בוידעם שטיבעל אָדער ערגעץ אין א רינשטאָק.

וויאָנ׳ס אמת׳ער נאָמען איז מאָנקארביע. זיין פאָטער איז געווען א גרויסער קבצן און די מוטער אַנ׳אלטמאָדישע עם־הארצישע פרוי, און ער אליין וואָלט מסתמא אויך פערבליבען אַנ׳אומוויסענדער בהור, ווען איהם וואָלט נישט צוגענומען א גלח, גיאָם וויאָן, און אויפגעפּאָדעוועט איהם און געגע־בען איהם שטודירען.

פראנסוא וויאָן איז געגאנגען אין פאריזער אוניווערסיטעט און געענדיגט אין יאָהר 1452. דאָס האָט איהם, פערשטעהט זיך, זעהר פיל אויס־געהאָלפען צו ענטוויקלען זיין דיכטערישען טאלאנט. אָהן לאטיין און אָהן אוניווערזיטעטס־בילדונג איז אין יענע צייטען כמעט אונמעגליך געווען צו ווערען א שרייבער אדער א דיכטער. אָהן דעם וואָלט ער וואהרשיינליך פערלוירען געגאנגען, נישט אכטענדיג אויף זיין גרויסען טאלענט.

פראנסוא האָט אָבער געהאט זעהר א שטאר־קע נייגונג צו לעבען א גוטען טאָג, הולטאיזוען, אומשלעפּען זיך גאנצע נעכט מיט חברה. קעהרען וועלטען. וואו ס׳איז נאָר געווען עפּעס א הוליאנקע איז פראנסוא דאָרט געווען. דער גלח גיאָם וויאָם, וועלכער איז צו איהם געווען „מעהר ווי א פאָטער", האָט געהאט פון איהם אויסצושטעהן גענוג צרות. און דער סוף איז געווען, אז פראנסוא מיט זיין אומרוהיגער נאטור האָט נישט געקענט אריבער־טראָגען דעם „פאָטער׳ס" מוסר און טענות. און ער איז פון איהם אינגאנצען אנטלאָפען און אוועקגע־לאָזען זיך מיט אונטערוועלט־חברה־לייט, מיט דעם רעזולטאט, אז ער איז שפּעטער געוואָרען א פשוט׳ער גנב, א רויבער און זאָגאר א מערדער.

ער איז נישט איינמאָל אריינגעפאלען צו דער פאָליציי אין די הענד, אנ׳ערנסטען פאל מיט דער פאָליציי האָט ער געהאט צוליב א מיידעל, קאטהארין, זיכער ווי אזוי דאָס איז פאָרגעקומען ווייס מען נישט. מ׳זאָגט אָבער, אז ער האָט צוליב איהר געהאט אַ געשלעג מיט דעם מאָנאַך סערמעז. פראנסואַ איז פון דעם געשלעג אַרויס מיט אַ צוהאַקטער ליפּ, וואָס דער מאָנאַך האָט איהם געמאַכט מיט אַ שווערד. אָבער דער מאָנאַך איז געבליבען ליגען אַ טויטער אויף אַ זייטיגען וועג, מיט אַ לאָך אין זייט און דער שאַרבען אַ צושמעטערטער פון אַ גרויסען שטיין.

פראנסואַ איז דערפאַר פערארטיילט געוואָרען צום טויט, דורך הענגען. אָבער דער פּאַרלאַמענט האָט דערנאָך פערביטען דעם טויט־אורטייל אויף פערשיקען. די לעגענדע איז, אַז ער האָט אין תפיסה אויפגעשריבען, אַזאַ שעהן ליד, מיט אַ שטאַרקען אַפּעל פאַר זיין לעבען, אַז מ׳האָט איהם געשענקט דאָס לעבען.

ווען מ׳האָט איהם אַרויסגעשיקט פון פּאַריז, האָט זיך אָנגעפאַנגען זיין פערברעכערישע קאַריערע. ער האָט זיך אַרומגעבלאָנקעט, ווי אַ בראָדיאַגע איבער דער פּראָווינץ, וועלכע איז געווען פול מיט אַלערליי באַנדעס, און נישט האָבענדיג קיין מיטעל צום לעבען, איז ער געוואָרען איינער פון זיי.

ער איז געוואָרען אַ גנב, אַ באַנדיט, אָבער פון צייט צו צייט פלעגט ער זיך אַ כאַפּ טון צו דער פען און שאַפען עפּעס. זיינע דיכטונגען זענען גע־וועהנליך לירישע לידער און שאַרפע באַלאַדעס, און פון זיי דערזעהט מען אַנ׳אַנדער מענשען, נישט קיין לומפּ, נאָר אַנ׳אמת־פיהלענדע גרויסע נשמה.

מ׳האַלט איהם איצט פאַר דעם דיכטער פון דער מאָדערנער פראנצויזישער פּאָעזיע, זיין גייסט פיהלט זיך אין אַזוינע גרויסע פראנצויזישע פּאָעטען, ווי באָדלער און ווערלען, און דאָס רוב היינטיגע פאַר־עטען פון מאָנפּאַרנאַס.

די האנדעלס־קאַמערן וועגען תבואה־מסחר

אויף דעם לעצטען צוזאַמענפאָהר פון די האַנ־דעלס־קאַמערן וועגען בעשפּרעכען דעם איצטיגען לאַנדווירטשאַפטס־קריזיס האָט אַ וויכטיגע ראָל גע־שפּילט די פראַגע פון תבואה־מסחר אין פּוילען, זיינע פאָרמען און בעדערפעונישען.

בנוגע פאָרמען איז די דאָזיגע פראַגע פאַר אונז זעהר וויכטיג, ווייל אַ סך יודען זענען אין דער בראַנזשע בעשעפטיגט, און אויך ווערען אין דער בראַנזשע שטענדיג געמאַכט פּרובען און עקס־פּערימענטען, וואָס האָבען אַ גרויסען איינפלוס אויפ׳ן יודישען תבואה־הענדלער, און די עקספּער־רימענטען וואָלטען שליסליך געמוזט פיהרען צו אַ פולשטענדיגער מאָנאָפּאליזאַציע פון דעם מסחר, (דער עקספּאָרטערע־סינדיקאַט אין פּויזען, וואָס האָט דאָס פּריווילעגיום פון אויסשליסליכען עקס־פּאָרט־רעכט און די מלוכה׳שע תבואה־אַנשטאַלטען אין לובלין וואָלטען אַוודאי געוואָלט אין זייערע הענד זעהן דעם מאָנאָפּאָל אויף דער אינערער תבואה־אַפּראָוויזאַציע אין לאַנד).

עס איז נישט קיין ספק, אַזביידע אויבענ־דערמאַהנטע פּראָיעקטען האָבען די פּרובונג נישט בעשטאַנען, און אַז דער ווייטערער אויסבוי פון׳ם איצטיגען סיסטעם וואָלט קיינעם קיין גוטס נישט געבראַכט. דערפאַר האָט זיך דער צוזאַמענפאָהר אַרויסגעזאָגט געגען דער צענטראַליזאַציע (מאָנאָ־פּאָל) פון דעם גאַנצען מלוכה׳שען האַנדעלס־אומזאַץ, ווייל זי איז פאַר דער מלוכה אונמעג־ליך אָהן פערלוסטען און בעטראַכט דאָס שאַפען פון אַ יוריסטישער פערזאָן פאַר תבואה־מסחר מיט עפענטליכע מיטלען אָדער געזעצליכע פּריווי־לעגיעס פאַר נישט צוועקמעסיג און שעדליך.

צוליב די סיבות קאָן מע זאָגנעהמען אַלס אַבסאָלוטע נויטיגקייט דעם פּרינציפּ פון נישט־בעגרעניצטער פרייהייט צום האַנדלען, ווייל נאָר די דאָזיגע האַנדעלס־פאָרם בעזיצט גענוגע עלאַס־טישקייט, כדי זיך צו קענען צופּאַסען צו די אייג־צעלנע פאָרמען פון אונזערע לאַנדווירטשאַפטליכע פּראָדוקציע־שטעלען.

פון דעם איז געדרונגען, אַז די היינטיגע געשטאַלטונג פונ׳ם "תבואה־מסחר איז אַנ׳אידעאַלע, פעהלער־פרייע, נאָר כדי צו פערריכטען דעם מצב, מוז מען פאָרגעהן מיט׳ן וועג פון נאַטירליכער ענטוויקלונג, — אָבער קודם כל מוז מען זי לאָ־זען אַ פרייעם און נישט ־ בעגרעניצטען וועג, עס מוזען געשאַפען ווערען האַנדעלס ־ שטעלען, וואָס זאָלען קאָנען מחמת זייער פּאַכמענישער ערפאַה־רונג ,מאַטעריעלע מיטלען און האַנדעלס־פעהיגקייט אַרומנעהמען אַ ברייטען קרייז פון תבואה ־ אומ־זאַץ אין אינלענדישען פערקעהר און אויך אין עקספּאָרט.

מען מוז נעמליך גאַנץ אָביעקטיוו פעסט־שטעלען, אַז אונזער תבואה ־ האַנדעל איז אין דער בעציהונג וואַקעלדיג און ווייזט אויף חסרונות, מיר האָבען איצט נישט קיין סך האַנדעלס ־ פירמעס, וואָס וואָלטען אין דער בעציהונג גאַנץ ענטשפּראָכען, אָבער מען קאָן נישט אָהן קריטיק איינפאַך בעהויפּטען, אַז דער חייב איז אונזער מסחר און, אַז ער ווייזט נישט אַרויס קיין בעמי־הונג צו קומען אויף אַ העכער ניוואָ, פערקעהרט: די דאָזיגע בראַנזשע וואָלט געוואָלט מעהר לייס־טען ווי זי לייסטעט און אין אייגענעם אינטע־רעס צופּאַסען איהר טעטיגקייט צו די ווירקליכע בעדערפעונישען פון דער אַגראַר ־ פּראָדוקציע. נאָר ווען מיר זעהען, אַז די פערווירקליכונג פון דער אויפגאַבע איבערשטייגט דעם כוח אין די מעג־ליכקייטען פונ׳ם היינטיגען פּריוואַטען תבואה־מסחר, — מוזען מיר דאָס צושרייבען די בעדינ־גונגען אונטער וועלכע דער האַנדעל האָט ביז איצט עקזיסטירט און זיך ענטוויקעלט.

ד יוואַקעלדיגקייט און אומבעשטענדיגקייט פון אונזער ביז איצטיגער תבואה ־ פּאָליטיק האָט פעראורזאַכט נישט נאָר גרויסע שוועריגקייטען אין דער נאָרמאַלער אַפּוויקלונג פון די געשעפ־טען, נאָר אויך גרויסע מאַטעריעלע פערלוסטען. חוץ לזה האָבען שטאַרקע שטייער ־ בעלאַסטונגען סאָציאַלע אָפּצאָהלען א. אַז. וו. געשאַפען בעדינ־גונגען, וואָס מאַכען אונמעגליך די נאָרמאַלע ענטוויקלונג און אַזוי אַרום האָבען די אונטער־נעהמונגען נישט געקאָנט ריכטיג ערפילען זייערע אויפגאַבען, עס זענען געקומען שוועריגקייטען וואָס זענען דערפאַר נאָך גרעסער, וואָס ספּעציעל תבואה ־ אומזאַצען בעדאַרפען גרויסע קאַפּיטאַלען. ווייל די אייגענע קאַפּיטאַלען זענען שוואַך און די היינטיגע געלד ־ טייערונג און קרעדיט ־ בעגרע־ניצונגען דערשווערען און פערשפּעטיגען די ענט־וויקלונג, — בכן ליגט אין אינטערעס נישט נאָר פונ׳ם תבואה ־ האַנדעל, נאָר אויך פון דער תבואה ־ פּראָדוקציע — אַז עס זאָל אומבעדינגט דעפיניטיוו פעסטגעשטעלט ווערען די אייגענט־ליכע ריכטונג פון דער ווירטשאַפטס־פּאָליטיק און גייסטיגע אַרבייטס־בעדינגונגען.

אויב אַזעלכע בעדינגונגען וועלען געשאַפען ווערען, וועלען די תבואה־פּראָדוצענטען האָבען אַנ׳עלעמענט, וועלכעס וועט בעסער און מיט מעהר ערפאָלג קאָנען דערפילען זיין אויפגאַבע, ווי די מאָנאָפּאָל־אָרגאַניזאַציעס, וואָס זייער אויסשליס־ליכקייט האָט אין זיך גרויסע פעהלער.

י. שרעק.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בטח ושאנן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

אויבער דעם וואָלסט נאָר קומען און בירור פון ד. מאַנעלא

וואָס איז איבערגעטראָגען געוואָרען פון צווייטען הויף אויפ׳ן ערשטען הויף פיעטריקאָווער 17, לינקע אָפיצינע פּאַרטער, טעל. 124-95

וואו ס׳ווערט ווייטער ערלעדיגט פּינקט־ליך און געוויסענהאַפט געשריבען אַ־לערליי בימעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלויזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין אוזשאָנד ראָזיעמטשע, ווי אויך איבער־זעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

בעמ.: קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס ווע־רען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

מיט אַכטונג ד. מאַנעלא, פיעטריקאָווער 17, 1־טער הויף

דער „פּוילישער שטערן" (13

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן פון דעם וועלט־קריג

האַרי האָט אַ שאָקעל געטון מיט׳ן קאָפּ, אַלס צייכען, אַז ער פערשטעהט זעהר גוט, וואָס דער קאָמענדאַנט זאָגט איהם :

— אונזער אויפגאַבע איז אַזוי גרויס, אַז אויף קליינע פּישלעך לייג איך גאָר קיין אַכט נישט — האָט דער קאָמענדאַנט פאָרטגעזעצט — זאָלען זיי זיך אַרבייטען זייערס, און זאָלען זיי מיר דינען אַלס יענער פּאָדעם, וואָס העלפט מיר אַרויסכאַ־פּען די איבעריגע. פון צייט צו צייט, נאָר אַרעס־טירען אייניגע אָדער צוויי פון די אומבעדייטענדע חברה־לייט און דערשיסען זיי, אַלץ ביישפּיל. אונ־זערע הויפּט־בעמיהונגען זענען געווענדעט דערויף, כדי צו דערוויסען זיך וועגען די אָנפיהרער פון זייער אַרבייט. זיי זענען אָבער אַזוי אויסבעהאַלטען, אַז אָפּט דערוויסען מיר זיך וועגען זייער עקזיסטענץ ערשט דאַן, ווען דער שונא פיהרט שוין אַ דורך זיינע אָפּעראַציעס אויפ׳ן פראָנט — די אָפּעראַציעס, וואָס שטיצען זיך אויף געהיימע אינפאָרמאַציעס. מיר נעהמען שנעל אָן געהעריגע מיטלען. פער־שמירען די שפּאַלטען, און וואַרטען אומרוהיג אויף אַ נייעם אונגאַנגענעהמען סיורפּריז. לעת עתה איז דער דאָזיגער קאַמף צוגעגאַנגען מיט אַ פערשידענ־אַרטיגען ערפאָלג.

ער האָט אָנגעצינדען נאָך אַ ציגאַרעל און פאַרטראַכט:

—איין משך פון דעם לעצטען חודש איז ענט־שטאַנען אַ נייע אָרגאַניזאַציע. מיר האָבען תיכף דערפיהלט איהר כוח. ווי איך איז בעקאַנט אַקוויס, אינטערעסירען זיך די דייטשען מיט אונזערע ים־אָפּעראַציעס : מיט די איבערגרופּירונגען פון פלאָט, מיט דעם אוועקשיקען קריגס־טראַנספּאָרטען א. ד. גל., איז, אַלזאַ, אין דער לעצטער צייט ביי אונז נישטאָ קיין סוד, וואָס זאָל אי זמשך פון עטליכע שעה נישט זיין בעקאַנט אין בערלין. נאָך קיינמאָל האָט זיך אונזער פלאָט נישט געפונען אין אַזאַ סכנה, ווי איצט. מיר האָבען איבערגעכאַפּט עטליכע אינפאָרמאַציעס, און איך בין איבעררשט געווען פון די פּרטים, וועלכע ווערען בעקאַנט די דייטשע שפּיאָנען, מ׳קאָן מיינען, אַז זיי זענען אַריינגעדרונ־גען אין סאַמע האַרץ פון קריגס־ און פלאָט־מיניס־טעריום.

דער קאָמענדאַנט איז אַ ווייל ענטשוויגען גע־וואָרען, און אַ קוק טוענדיג האַרי׳ן אין די אויגען אַריין, געזאָגט :

— אָט אָ די אָרגאַניזאַציע דאַרפסט איהר דע־מאַסקירען.

דער יונגער אָפיציר האָט אויפגעהויבען די ברעמען :

— ווער פיהרט מיט איהר אָן ?

דער קאָמענדאַנט האָט אַ שמייכעל געטאָן.

— דאָס וויל איך אַליין דערגיין, און דעריבער טרוי איך אייך אָן דעם ענין...

אָבער ביי אייך זענען דאָך אוודאי פערהאַן עפּעס אָנדייטונגען ?.. איהר האָט געהערט וועגען דער טענצערי׳ן גור־על־דין...

— אויף דער דאָזיגער דאַמע דאַרפט איהר ווענדען ספּעציעלע אויפמערקזאַמקייט : אויב זי גופא שטעהט נישט אין צענטער פון דער אָרגאַניזאַציע געפינט זי זיך דאָך, בלתי ספק, נאָהענט צו איהר... איינע פון אייערע אויפגאַבען וועט זיין, צו פעסט־שטעלען, וואָס פאַר אַ ראָליע זי שפּילט.

— וואָס האָט איהר געגען איהר ?

— געגען איהר ! ערשטענס, די פערדעכטיגע לייט, וואָס דרעהען זיך אַרום איהר... איהר קאָנט דאָך דאָס אַלטע שפּריכוואָרט : „זאָג מיר, ווער דיין חבר איז, און איך וועל דיר זאָגען ,ווער דו ביזט !" איהר האָט דאָך געזעהען די טענצערין ? איהר האָט געזעהען די סביבה איהרע ?.. אוודאי האָט איהר אויד בעמערקט דעם גראָבען איטאַליענער מיט׳ן נאָמען לאַצאַראַ, דעם אימפּרעסאַריאָ איהרען ? פאַר אייך וועט זיין וויכטיג צו וויסען, אַז זיין ריכ־טיגער פאַמיליען נאָמען איז סאַקעטי, אַז ער האָט אונטער אַנ׳אַנדער נאָמען געדינט אין דער איטאַ־ליענישער דעפּענזיווע, האָט זיך אַרויסגעוויזען אלס דייטשער שפּיאָן, און איז אַרויסגעשיקט געוואָרען פון איטאַליען. די מעשה איז נאָך געווען פאַר דער מלחמה, אַלס בעשולדיגטער אין אַ מאָרד, איז ער פינף יאָהר אָפּגעזעסען אויף קאַטאָרגע... אָ, מיר ווייסען אַ סך פּרטים וועגען די פריינד פון גור־על־דין !.. ווייסט איהר, אַ שטייגער, וואו זי האָט פער־בראַכט דעם פאָריגען זונטאָג ? אין אַ דאָרפס־ווירט־שאַפט ביי אַ בעקאַנטען דייטשען שפּיאָן... פרישטי־קען פרישטיגט זי מיט אַ שפּיאָנקע, דער מאַן פון מעלכער עס איז געכאַפּט געוואָרען ביי דער האַנד

אין פראנקרייך, און איז דאָרט דערשאָסען גע־וואָרען... אויטאָמאָביל־שפּאַצירען מאַכט זי...

— גאָט מייגער, פאַרוואָס לאָזט איהר איבער די אַלע מענשען אויף דער פריי ? — האָט האַרי פערוואונדערט אויסגערופען — הלמאי ארעסטירט איהר זיי נישט ?

— צו וואָס ? וואָס וועט מיר העלפען זייער אַרעסט ? דאָס זענען אַלץ דראָבנע פּיסלעך, און מיר פערפאָלגען בלויז קאַרפען־קאָפּ. קיינער פון זיי ברענגט אונז נישט קיין שאָדען, מחמת אויף איטלי־כען פון זיי גיבען אַכטונג מיינע מענשען... און בכלל — ווי נאָר אַ שפּיאָן ווערט בעקאַנט, איז ער שוין ממילא אַ פערשפּילטער... אונז בערוהיגען נאָר די יעניגע, וואָס זענען אונז אומבעקאַנט, און וועגען דער עקזיסטענץ פון וועלכער מיר זענען זיך בלויז משער : אָט־אָ־די זענען אונזערע הויפּט־פיינד !

דער קאָמענדאַנט האָט זיך אויפגעשטעלט, גע־נומען פון טיש די שוועבעלעך און זיך צוריקגעזעצט אויפ׳ן פריהערדיגען אָרט.

— הכלל, איך בין איך אַ שווערע לאַגע, אָקוויס !

— און דאָס איז אַלץ... דאָס, וואָס איהר זענט חושד די טענצערין ?

— ניין, דאָס איז נישט אַלץ, ווען ס׳וואָלט זיך געהאַנדעלט בלויז וועגען איהר, וואָלט איך אייך דאָך נישט אַרויסגעפּאָדערט פון פראַנקרייך... מיר וואָלטען זי פּראָסט־פּשוט אוועקגעזעצט אין קאָנ־צענטראַציאָנס לאַגער, און אַראָפּ פון מאַרק ! מיר האָבען אָבער פעסטגעשטעלט, אַז עס עקזיסטירט אַ קאָנטאַקט צווישען איהר און דעם לייטער פון דער אָרגאַניזאַציע, וועלכער איז אַזוי פערקאָנס־פּירירט, אַז מיר האָבען נישט דערוויל וועגען איהם קיין שום אינפאָרמאַציעס...

(פאָרטזעצונג קומט).

א מקום-מקלט פון פוסטעפּאסניקעס

א פראנצויזישע שרייבערקע פערקליידט זיך אלס מאַן, און בעזוכט א מאנאסטיר, וואו קיין פרוי טאָר נישט אריינקומען

א טשיקאווע געשיכטע איז דאָ נישט לאנג פערעפענטליכט געוואָרען אין פאריז: א פרוי האָט אריינגעדרונגען אין די בעריהמטע אלטע מאָנאַסטירען אויף דעם בארג אטהאָס, אין גריכענלאנד.

די דאָזיגע מאָנאַסטירען זענען שוין איבער א טויזענד יאָהר אלט. זיי ליגען אויף א רייהע פעלזען אויף א האלב אינזעל אין עגעאישען ים. ביי אכט טויזענד מאַן איז דאָרט פערהאַן, אָבער בלויז מענער — קיין פרוי טאָר אהין נישט אריינטרעטען. אפילו די בהמות און חיות זענען אלע זכרים: קיין ציג, קיין קאץ (נקבה). אזוי שטרענג איז מען צו דעם מין נקבה אין יענע מאָנאַסטירען פון די פינסטערע מיטעלאלטערליכע צייטען.

האָט זיך דער פראנצויזישער נאָוועליסטין, מארמואזעל מאַריז שואַסע, דווקא פערוואָלט אריינקומען אהין און א קוק טאָן מיט איהרע ווייבערישע אויגען, וואָס דאָרט טוט זיך. און איהר איז עס געלונגען. זי איז די ערשטע פרוי, וואָס האָט בעוויזען אזא קונץ.

לייכט איז דאָס איהר, פערשטעהט זיך, נישט אָנגעקומען. זי האָט געמוזט דורכמאכען א סך שוועריגקייטען. די הויפּט-שוועריגקייט איז געווען צו פערשטעלען זיך פאר א מאנסביל.

האָט זי, די ערשטע זאַך, א צייט לאנג געמאכט פראָבעס אונטער דער אויפזיכט פון א דאָקטאָר, כדי צו רעדוצירען די פולקייט פון איהר ברוסט און אויסצוזעהען ווי א יונגערמאן. דאן האָט זי זיך אָפּגעשוירען די האָר, צוגעפּוצט זיך מיט א פּאָר שווארצע וואָנסעלעך, פון טשארלי טשאפלינס סאָרט, און א פּאָר ברילען פון האראָלד לאָיד'ס אויסזעהן, ווי אויך די קליידער, אין וועלכע זי האָט אויסגעזעהן ווי א יונגערמאן, גאָרנישט צום דערקענען.

אין סאלאָניקי, גריכענלאנד, האָט זיך איהר געמאכט א מזל'דיגער צופאל: אַן'איטאליענער איז געפאָהרען בעזוכען די זעלבע מאָנאַסטירען, און ער האָט זי מיטגענומען אלס זיין בעדינער. זי האָט אָבער נישט געהאט קיין פּאַס. האָט זי דאָרט אויפגעזוכט א מאָגערען, בלאַסען אקטיאָר מיט א פרויען-געזיכט און געקראָגען ביי איהם א פּאַס פאר 10,000 דראכמעס (אַנ'ערך 130 דאָלאַר).

פאָהרען גלייך מיט א פּאסאושיר-שיף צום האלב-אינזעל, וואו די מאָנאסטירען געפינען זיך, האָט זי פונדעסטוועגען מורא געהאַט, ווייל די שיף-בעאמטע זענען זעהר שטרענג און אונטערזוכען יעדע קלייניגקייט. זענען זיי געפאָהרען מיט א פראכט-שיף. דער איטאליענער אלס פּאסאושיר, און זי איז געווען פערנייט אין א מאטראָץ. ביז זי איז אריבערגעקומען די דאָזיגע שטיקעל רייזע, זאָגט זי, איז איהר שיער די נשמה נישט ארויס. זי האָט אפילו געטראָגען אזא מאסקע צום אָטעמען און געהאַט ביי זיך פּילען קעגען נודיען פון די טרייסלעניש פון דער שיף. אָבער דאָך האָט זי זיך געפיהלט שרעקליך שלעכט פון אָפּליגען עטליכע שעה אין אזא לאגע. דערצו איז אין דעם מאטראץ געווען א סך בריאה'לעך...

ארונטערשטייגענדיג פון שיף אין וואטאָפּעדי (נישט ווייט פון די מאָנאסטירען), האָבען די מאַטראָזען, שלעפּענדיג דעם באגאזש פון שיף, שיער ישט ארונטערגעוואָרפען דעם מאטראָץ אין ים אריין.

אין וואטאָפּעדי האָבען זיי געדונגען צוויי אייזלען מיט א פיהרער און זיי האָבען זיך אוועקגעלאָזען צו די מאָנאסטירען.

אין קאַריעס, די הויפּטשטאָט פון דער מאָנאסטירען-רעפּובליק, זענען די גאסען געווען פוסט. אין די קראָמען, דורכאויס מיט קלויסטער-ארטיקלען, זענען געזעסען מאָנאכען מיט לאנגע בערד. קיין קונדען האָט מען נישט געזעהן. קיין פרויען, קיין קינדער — שטיל ווי אויף א בית-עולם.

אין קאַריעס געפינט זיך דער עלטסטער „פּאַרלאַמענט" אין דער וועלט — אויב מען קען עס אָנרופען פּאַרלאמענט. צוואנציג דעלעגאטען פון צוואנציג מאָנאסטירען פון דעם האלב-אינזעל ווערען ערוועהלט יעדען יאָהר און זיי האלטען אָפּ זיצונגען דריי טעג א וואָך.

אונזערע צוויי רייזענדע, דער איטאליענער און מאדמואזעל שואַסי א פערקליידעטע ווי א יונגערמאן, האָבען זיך אָפּגעשטעלט נעכטיגען אין א מאָנאסטיר-געביידע נעבען א קלויסטער, וואָס האָט אויסגעזעהען ווי א פעסטונג איינגעמויערט אין א הויכען משופע'דיגען פעלז, בעוואקסען מיט שמעקעדיגע פלאנצונגען און בלומען. מאָנאכען מיט לאנגע בערד און לאנגע האָר, בעשמירט מיט אייל, האָבען זיי איינגעלאַדען צו מיטאָג, וועלכער איז בעשטאנען פון מערען און קעז. די מערען זענען געווען רויעך, נישט גענוג דערקאָכט, און דער קעז, וואָס איז געמאכט געוואָרען אין מאָנאסטיר, האָט זיך זיי געשטעלט אין האלז ווי קלעי.

קיין פלייש עסען די מאָנאכען דאָרט נישט. פיש אמאָל יאָ.

געשלאָפען האָבען זיי אין דער אכסניא פון מאָנאסטיר, וואָס האָט געהאט דעם אויסזעהן פון א שטאָל. מאַריז דערצעהלט, אז זי האָט די גאַנצע נאכט נישט געקענט שלאָפען צוליב די פערשידענע חיה'לעך, וואָס האָבען ארומגעקראָכען און ארומגעשפרונגען.

אויף מאָרגען פריה זענען זיי געגאנגען אין קלויסטער זעהען די תפלות און צערעמאָניעס. וואָס ווערען געפראווען. אין איין פלאץ האָט מען איהר געוויזען א רייהע שארבענס פון מאָנאכען. אויף יעדען שארבען איז געווען א נאָמען, א דאטום, ווען דער מאָנאך איז געשטאָרבען. אויפ'ן וואנט איבער די שארבענס האָט געלויטעט פאָלגענדער אויפשריפט:

„געדענקט, אז אמאָל זענען מיר געווען אזוי ווי איהר, און איהר וועט אמאָל זיין ווי מיר זענען איצט".

אויפ'ן בארג אַטהאָס זענען אייגענטליך נישטאָ קיין בית-עולם'ס ווי ביי אונז. ווען א מאָנאך אָדער א נזיר שטארבט, וויקעלט מען איהם איין אין זיין מאנטעל און מען בעערדיגט איהם אָהן אנ'ארון. אין דריי יאָהר ארום עפענט מען דעם קבר. אויב די ביינער זענען טרוקען און געל ווי וואקס, הייסט עס, אז ער איז געווען א הייליגער מאַן.

אויף א שפּיץ פון א הויכען פעלז, 1300 פוס איבער'ן ים, געפינט זיך א מין מאָנאסטיר פאר פרושים און נזירים, וועלכע זענען אינגאנצען אָפּגעשיידט פון דער וועלט. מ'קלעטערט אהין ארויף מיט שטריק און פערזשאווערטע קייטען. איין הייליגער האָט דאָרט פערבראכט אין אנ'איינגעמען קעמערעל צוואנציג יאָהר צייט. יערען טאָג פלעגט ער זיך אראָפּלאָזען אויף די פערזשאווערטע קייטען צו געהן דאווענען אין קלויסטער.

זיי לעבען ווי שטרענגע פרושים, בלויז אויף גריינסען און פייגען, און שלאָפען בלויז דריי שעה אין מעת-לעת. איבער די פעלזען קלעטערען זיי ווי אקראָבאטען. פאר קיין קעלט און קיין היץ האָבען זיי קיין מורא נישט. בלויז פאר'ן טייוועל, איבערהויפּט אין דער געשטאלט פון א פרוי, האָבען זיי מורא. קיין אויפרעגענדע געטראנקען נעהמען זיי צום מויל נישט. און זיי לעבען לאנג, אנדערע ביז הונדערט יאָהר.

די מאָנאכען פערברענגען נישט זייער גאנצע צייט אין תפלות. אין די לעדיגע שעה'ן טוען זיי עפּעס אנ'ארבייט: איינבינדען ביכער, אויסשניצען אין האָלץ, נייען שיך, היטלען און אנדערע ארבייטען.

אין איינציגע מאָנאסטירען מאכט מען ווייַן און שנאַפּס. דער מאָנאסטיר פון דעם „הייליגען פּאנטעלעימאָן", וועלכער איז געגרינדעט געוואָרען אין יאָהר 1169, איז בעריהמט מיט זיינע ווייַנען. די פערדישטעגן, ווי אויך דאָס אייגענטום, ווערען אין דאָס רוב מאָנאסטירען געהאלטען אויף א שותפות'דיגען, קהל'שען יסוד.

פאר מאָנאכען אין די דאָזיגע מאָנאסטירען געהען געוועהנליך עלטערע מענשען, וואָס האָבען מורא פאר'ן טויט, אבער אויך יונגע שוואכע מענשען, וואָס האָבען מורא פאר'ן לעבען. דאָרט פערבעהאלטען זיך אָפּט אויך אזוינע, וואָס ענטלויפען פון דער פּאָליציי, דאָס רוב, זאָגט מאַדמואזעל שואַסי, קומט מען אהין צו פיהרען א לייכטען לעבען פון א פוילענצער, א פוסטעפּאסניק. א יונגער מאָנאך האָט עס זיך אליין פאר איהר מודה געווען.

די מאָנאכען-געזעלשאַפט געפינט זיך דאָרט נאָך פון 9-טען יאָהרהונדערט. אָבער נאָך פאר דעם פלעגען זיך פרושים און הערמיטען פערקלייבען אין היילען פון די דאָרטיגע פעלזען און פערברענגען זייער לעבען אין תפלות און תשובות.

אין איין מאָנאסטיר האָט מאַריז געפונען עלעקטרישע בעלייכטונג, האָט זי א פרעג געטאָן א מאָנאך:

— אז איהר האָט יאָ קיין מורא נישט צו האָבען עלעקטריע אנשטאָט ליכט, טאָ וואָרום זאָלט איהר נישט האָבען היהנער און אייער?

האָט איהר דער מאָנאך געענטפערט, אז א הוהן איז נקבה, און אויב מ'וועט זיך ערלויבען אזא זאך, וועט מען שוין קריגען א היתר אויך אויף א פרוי.

אויטאָגענישע שווייסונגען
מעטאַל-בעאַרבייטונגען
שלאָסערייַ-אַרבייטען
מאַשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź
קאָנסטאַנטינער 11/13
(רוג זאכאָדניאַ)

DZIŚ W RADJO
Godz. 20.30
CHÓR DANA

לעטשניצע פון דאקטוירים ספּעציאליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
פּיאָטרקאָווסקער 11, טעלעפאָן 3763
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר אימיך נאָז, האַלז, אויערען קר.	1½—12½
ד"ר קפּרשנער קינדער-קראַנקה.	11-9 4½-5
ד"ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	9—12
ד"ר ביבערגאל הויט און ווענער.קר.	12½—1½
ד"ר שמירנפעלד נערווען און גײַסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	1½—12½
ד"ר זאלצהאַסער כירורגישע קראַנקהייטען	2—3
ד"ר שמערלאָווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	1½—12½

וויכאַ-טעראַפּיע. שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א.א.וו. פּאַטען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זונ-בעשטראַל.אימבי שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אַפּעראַצ. אויך פּערלאָגג היזינמען און שטאַט. אין לאַבאָראַטאָריום ווערט אַנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך פּלעגמע און בלוט
אימפּונגען געגען שאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען-אינסטיטוט.
ד"ר לאָזשינסקי-סמאָראַפּאַרסקא
צעהן-ערצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּלאָמבען א.א.וו.
די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

ר. איזראעל.

אויף זינדיגע וועגען

68) סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן פון לאדזער לעבען

קאפיטעל 28

ראָמאַ און יאַקוב

ראָמאַ איז שוין געווען אויף אַזוי פיל געזונד, אַז זי האָט שוין געקענט אַראָפּגעהען פון בעט און אַרומשפּאַצירען איבערן צימער. דאָקטאָר סאַפּיר האָט אָבער קיינעם נישט געזאָגט וועגען דעם אמת'ן צושטאַנד פון ראָמאַן, פערקעהרט ער האָט אַלעמען דערצעהלט, אַז ראָמאַס צושטאַנד איז נאָך אַנ'ערנסטער און אַז די קראַנקהייט פערלאַנגט נאָך אַ לאַנגע היילונג. דאָקטאָר סאַפּיר האָט דאָס געטון מיט אַ כיוון. קודם כל דערפאַר, כדי אָפּצושלעפּען די געפאַהר וועלכע איז פאַרגעשטאַנען ראָמאַן ווען זי וועט נאָר געזונט ווערען און צווייטענס האָט דער דאָקטאָר נישט געוואָלט, אַז ראָמאַ זאָל זיך צוגליי־טערען מיט ווענען דאָס איז, ווייל דאָס האָט גערדראָהט, אַז ראָמאַ זאָל זיך דערוויסען וועגען דעם וואָס שטעהט איהר פאָר.

— דאָקטאָר, האָט ראָמאַ געזאָגט, בעפרייט מיך שוין פון דער טורמע אין וועלכער איך געפין זיך. איך בין דאָך שוין פולשטענדיג געזונד און איך וואָלט שוין געדאַרפט מיך זעהען מיט אַ מענשען, זיך פערבעהמען מיט עפּעס אַנ'אַרבייט.

— צו דעם איז נאָך גאַנץ לאַנג, ליבעס פרייליין ראָמאַ, איהר האָט נאָך גענוג צייט דערצו. איהר וועט גאָרנישט פערשפּעטיגען, איהר מוזט נאָך האָבען אַ געוויסע צייט פולשטענדיגע רוה.

— אויב אַזוי ערלויבט מיר כאָטש דאָקטאָר זיך צו זעהען מיט איין מענשען.

— מיט וועמען?

— דאָס איז דער איינציגער מענש, דער איינציגער פריינד, אַ חוץ אייך הער דאָקטאָר, וואָס איז מיר געבליבען דאָ אין הויז, דאָס איז אונזער שאַפער יאַקוב. איך האָב דאָך געהערט, אַז ער איז שוין בעפרייט געוואָרען פון טורמע.

— נאָך נישט איצט, פרייליין ראָמאַ, נאָך אַ געוויסע צייט.

דער אַלטער דינער פון גוטמאַנס, קאַראָל איז אַרייַנגעקומען און געמאָלדען, אַז אַנ'אַלטיטשקע פרוי, ווייל זיך אונבעדינגט זעהען מיט אימיצען פון דער פאַמיליע גוטמאַן.

— זאָגט איהר, אַז זי זאָל קומען אַנ'אַנדערש מאָל, האָט דער דאָקטאָר געענטפערט.

— איך האָב שוין געזאָגט, האָט קאַראָל געענטפערט, אָבער די אַלטיטשקע פרוי ווייל נישט אַוועקגעהען, זי זאָגט, אַז זי איז געקומען אין אַ זעהר דרינגענדע אַנגעלעגענהייט, וועלכע מ'קאָן נישט אָפּשלעפּען, זי זאָגט, אַז ס'האַנדעלט זיך וועגען אַ לעבענס-זאַך.

דאָקטאָר סאַפּיר איז פעראינטריגירט געוואָרען, ער האָט בעשלאָסען נישט צו דערלויבען ראָמאַן צו רעדען מיט דער געקומענער און איז אַליין זאַרויס צו דער אַלטער פרוי. פאַר'ן דאָקטאָר סאַפּיר איז געשטאַנען אַנ'אַלטיטשקע, איינגעהויקערטע יודישע פרוי. זי האָט זיך קוים געהאַלטען אויף די פיס און זיך געמוזט אָנשפּאַרען אויפ'ן שטעקען, וועלכען זי האָט געהאַלטען אין דער האַנד. די פרוי איז זעהט אויס געווען זעהר צופרידען וואָס דער דאָקטאָר איז אַרויסגעקומען צו איהר און האָט געזאָגט.

— פּאַניע גוטמאַן, הערט מיך אויס, איך האָב אייך עפּעס וויכטיגעס צו דערצעהלען.

— איך הייס נישט גוטמאַן, פרוי, אָבער איהר קענט מיר דערצעהלען וואָס איהר פערלאַנגט, אָבער זעצט אייך און בערוהיגט אייך. פאַרוואָס זייט איהר אַזוי אויפגערעגט.

די פרוי האָט זיך אַוועקגעזעצט.

— איך בין אויפגערעגט, ווייל ס'האַנדעלט זיך וועגען אַ וויכטיגער זאַך, ס'האַנדעלט זיך וועגען דעם לעבען פון אַ מענשען.

— פון וועלכען מענשען?

— פון פריילין ראָמאַ גוטמאַן.

דאָקטאָר סאַפּיר איז געוואָרען נאָך מעהר פער־אינטערעסירט און געזאָגט:

— דערצעהלט, ליבע פרוי, כסדר וואָס איהר מיינט דערמיט און וואָס איהר זענט אַהערגע־קומען.

— איך הייס נאַטאַליאַ באַטאַנסאַן, איך האָב געהאַט אַנ'איינציג קינד, אַ גערעטענעם זוהן, אַ קינד, אויף וועלכען איך האָב געלעגט מיינע גרעסטע און איינציגע האָפנונג.

— ווער איז דאָס געווען אייער זוהן?

— ראַפאַל באַטאַנסאַן, אַ סטודענט פון אוני־ווערזיטעט.

— נו, ווייטער, וואָס האָט עס פאַר שייכות מיט דער פאַמיליע גוטמאַן.

— באַלד וועט איהר וויסען. איהר האָט דאָך זיכער געהערט אָדער געלייענט אין די צייטונגען ווען מיט אַ צייט צוריק איז אין אַקאַדעמישען הויז ערמאָרדעט געוואָרען מיין זוהן ראַפאַל באַטאַנסאַן.

— יאָ, האָט דאָקטאָר סאַפּיר טרויעריג גע־שאָקעלט מיט'ן קאָפּ, אומעטיגע געדאַנקען זענען איהם איצט אַדורכגעפלויגען איבער'ן קאָפּ, ער האָט זיך דערמאָהנט, אַז שוין בקרוב וועט ער זיין געצוואונגען איבערצוגעבען ראָמאַן, וועלכע מען איז חושד אין ערמאָרדען באַטאַנסאַנען אין די הענד פון דער פּאָליציי. דעם דאָקטאָר האָט זיך איצט געדוכט, אַז דער ווייזיט פון דער אַלטער פרוי באַטאַנסאַן וועט נאָר פערשנעלערען דעם דאָזיגען ענין.

— יאָ, פרוי באַטאַנסאַן זיכער האָב איך גע־הערט, די גאַנצע שטאָט האָט דאָך דעמאָלס גע־קאָכט מיט דעם דאָזיגען מאָרד.

— שטעלט אייך פאָר, ליבער הער, וואָס איך האָב דאַמאָלס איבערגעלעבט, האָט די אַלטיטשקע אָנגעהויבען צו וויינען.

— פאַרוואָס, האָב איך זיך געטראכט איז גע־קומען צו ערמאָרדען מיין איינציג קינד, מיין איינציג אויג אין קאָפּ. אָבער נישט איך, נישט קיינער, און אַפילו נישט די פּאָליציי האָבען גע־וואוסט ווער ס'איז געווען דער מערדער פון מיין קינד. ס'האָט טאַקע געקאָכט אין דער שטאָט מיט דער געשיכטע, אָבער נאָר אַ וואָך, צוויי און אַלע האָבען צוריק פערגעסען אין דער גאַנצער געשיכטע. בלויז אין דער מאַמעס האַרצען איז געבליבען אַ וואונד, אַ נישט פערהיילטע, אַ וואונד, וועלכע האָט געטריפט כסדר מיט אייטער, אַ וואונד, וועלכער קיין שום דאָקטאָר איז נישט געווען און איז איצט אויך נישט אימשטאַנד צו פערהיילען.

— איך פערשטעה אייך ליבע פרוי, איך פער־שטעה אייך אויסגעצייכענט האָט געזאָגט דאָקטאָר סאַפּיר.

— איך האָב מיר מיינע אויגען אויסגעוויינט, מיין האַרץ אָפּגעשוואַכט, יעדען צווייטען טאָג אויפ'ן פרישען קבר געגאַנגען און אַ בלימעלע אַרויפגע־לעגט, איך בין געבליבען עלענד ווי אַ שטיין און מיר געטראַכט: דער מערדער וואָס האָט מיין זוהן דערהרגעט, האָט נישט נאָר איין מענש אויפ'ן גע־וויסען, נאָר נאָך איינעם, ווייל איך אַליין קען אָהן מיין זוהן נישט ווייטער לעבען, ווער וועט אויך מיר זיך אומקוקען, ווען בין איך זקנה בויטיג.

די אַלטיטשקע האָט זיך שטאַרק צוויינט און ס'האָט געדויערט לאַנגע מינוטען ביז דער דאָקטאָר סאַפּיר, וועלכער האָט אַלץ געדולדיג אויסגעהערט, האָט זי בערוהיגט, דאַן האָט די אַלטע ווידער אָנ־געהויבען.

— אומזיסט האָב איך אימיצען חושד געווען גאַנץ אומזיסט.

(המשך קומט).

הײנט פרעמיערע! ערשטע פרעכטיגע קרעאציע פון גרויסן עקראַן-מייסטער EMIL JANNINGS אין גרויסן קלאַנג-מייסטערווערק, פראָדוקציע Józef Sternberg רעזשי: Eryk Pomer א.ג.

„בלויער שמעטערלינג"

ריהרענדע דראַמע פון אַן אינטעליגענטן איינזאַמען אידעאַליסט, אַרעסטאַנט פון אייגענער ליבע און ליידנשאַפטן — אַ מענש, וועלכער איז צוליב אַ ליבע צו אַ ראַפינירטער קאָקעטקע — אַ וואַמפּיר, אַראָפּגעפאַלן אין אָפּגרונד פון נויט.

די הויפּט-ראָלע קרעאירט די אומפערגלייכליכע קאָנקורענטקע פון Greta Garbo — MARLENA DIETRICH

אויסער'ן פּראָגראַם: ספּאָרט-קלאַנג-צוגאַבע א. נ. „Z WICHREM W ZAWODY"

אָנהויב 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג — 1 אַ זייגער בייטאָג. לעצטער עסאַנס 10.15 אָוונט.

זיכערע הילף און א רפואה

אהז א אפּעראַציע, אָן בלוט. אהז א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאַר קראַנקע אויף קילעס פאַר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס אין גוף פאַר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, מייל דער ווינקעל-בראַך ווערט גרויס ... [illegible]

[illegible]

ארטאָפּעדישע אנשטאַלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WÓLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פּערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז ניט נויטיג. ... פּראָפ. ד"ר באַראַנאָש, פּראָפ. דר. י. מישלער, פּראָפ. ד"ר בר. קיפּלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע.

מיר נעהמען אויך אָן פּערזענליכע פון דער קראַנקן-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.

[illegible]

Boruch Mallerman.

ס'ווערט געזוכט פון זאָפאָרט אַ זוניגע

שטוב

פּאַרטער אָדער 1. שטאָק צו דינגען. אָפּערטען אין אדמיניסטר. אונטער ליט. „K. 106".

א זוניגע שטוב

ביי אַן אַנשטענדיגער פאַמיליע אין דער געגענד פון גרינעם מארק ווערט געזוכט. — אָפּערטען אין אדמ. פון דער צייטונג אונטער „K.P. 37".

איינגערמאַן

מיט גוטע רעפּערענצען, זוכט א פּאָסטען אלס אינקאַסענט, עווענטועל אלס הויזירער. אָפּערטען אין אדמ. אונטער „S. C.".

די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה אין לאָדז

מאַכט בעקאַנט, אז דער צווייטער טייל פון עטאַט-רעגיסטער אויפ'ן 1931 י., וואָס ענטהאַלט די עטאַט-צאָהלערס פון די גאַסען:

קאָפּערניקאַ, קרוטשאַ, לעשנאָ, ליפּאָווע, 11-טער נאָוועמבער, לאָנקאָווע, לאָמושינסקאַ, מאַגיסטראַצקאַ, מיעלטשאַרסקאַ, מאָניושקי, מאָסטאָווע, נאַד-לודקאָן, נאַפּיורקאָווסקיעגאָ, נאַרוטאָוויטשאַ, נאַווראָט, נאָווע, נאָווע - צעגעלניאַנאַ, נאָוואָמיעסקאַ, נאָווע-פּאַביאַניצקאַ, נאָווע-טאַרגאָווע, נאָווע-זאַרזשעווסקאַ, אַגראָדאָווע, אָרלאַ, פּאַביאַניצקאַ, פּאַסאַזש-ענגלאַ, פּיאָטקאָווע און פּילסודסקיעגאָ

ווערט אויסגעלעגט צום דורכזעהען לויט די עמזימטירענדע פאַרשריפטען במשך פון 8 טעג; ד. ה. פון 21-טען ביז'ן 29-טען אפּריל 1931 איינשליסליך אין דער קהלה-קאַנצעלאַריע (פריי-היטם-פּלאַץ 6) אין די שעה'ען פון 10 ביז 13.

לאָדז, דעם 20-טען אפּריל 1931.

---

2 צימער און א קוך

מיט אלע בעקוועמליכקייטען ווערט פון זאָפאָרט געזוכט. אָפּערטען אין אדמיניסטראַציע פון דער צייטונג אונטער „L. Z." 2426

2 צימער און א קוך

און בעסטן צענטרום פון אלטען מארק איז זאָפאָרט צו פערמיטען

זעהר פּרייזווערט. צו ערפאַהרען אלטער-מארק 12, פּראָנט, 1-טן שטאָק, אָדער אין זעלבען הויז אין דער הערבאַטשאַרניע. 2423

אלגעמיינער פּראָפ. לאַנדעס-פעראיין פון בעקליידונגס-ארבייטער אין פּוילען אָפּטיילונג II אין לאָדז, פּעטער-גאַס 15.

אַכטונג, פּאַרל-שניידער-אַרבייטער!

היינט, דינסטאָג, דעם 21 אַפּריל, 8 אין אָווענט קומט פאָר אין פּערזאַמנס-לאָקאַל, פּעטער-גאַס 15

א פערזאַמלונג

מיט דער טאָג-אָרדנונג: 1) בעריכט פון די גרויסנעשטעלטע מאַרטרעגנגען, 2) אַנגזער אויסכלענג. קומט אַלע פּינקטליך!

די פּאַך-קאָמיסיע.

קינאָ-טעאטער ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און ווייטערע טעג!
גרויסער פּראַכטפולער פּראָגראַם!

א.נ. „די אייזערנע סטאַפּע"

אַ בילד פון זעלנערישען לעבען אויפ'ן פראָנט. איבערגעווענליכע העלדישקייט פון דעם הונט REX אין די הויפּט-ראָלען:

RALPH FERBER, MARCELINA DAY

אויסער'ן פּראָגראַם:

„דיפּ ערבאַטענע שעה'ן"

אַ דראַמע פון קעניגליכען לעבען.—אין די הויפּט-ראָלען:

Ramon Novarro, Reneé Andoreé

אָנהויב פון די סעאַנסען: אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג און יום-טוב — 12 אַ זייגער בייטאָג. דער זאַל איז גוט בעהייצט.

קלאַנג-פילם-טעאַטער „MIMOZA"

ul. Kilińskiego 178.

היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסע פּרעמיערע!
גרויסער קלאַנג-פילם א. נ.:

„פּאַרוטשניק אַרמאַנד"

אין דער הויפּטראָלע דער אָפּגאָט פון אַלע פעלקער

Ramon Novarro

אויסערדעם: קלאַנג-צוגאַבע

אָנהויב 5.30, 7.30 און 9.15, שבת, זונטאָג און יום-טוב 3.30 נ"מ

DR. MED.
Haltrecht

ספּעצ.-ארצט פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקה. נעמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 6 ביז 8.30 אָוו. זונטאָג פון 9 ביז 1 בייטאָג.
פּיעטריקאָווער 10
נעמט אָן אין לעטשניצע סאַניטאַס Śródmiejska 8 פון 2 ביז 3 נאָכמ.

אין ווישניאָווע-גורא אַ ווילע פון 14 צימערן ביים וואַלד מיט ½ מאָרגע לאַנד אָרומגעצוימט, זעהר ביליג צו פערקויפען.
אינפ. פערמיטלונגס-ביוראָ אינוואַלידן-פעראיין פּולנאָצנאַ 29.

Dr. med.
W. Eychner

גינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 11
טעלעפאָן 134—72
נעמט אָן פון 2—3 נאָכמ. און פון $7^{1}/_{2}$—9 אָוונט.

אַ זעהר שעהן
אייגענטום

מיט 2 סאַלידע הייזער, און אַ דע קאָ ראַ ציאָנס-אויבסט-גאָרטען אין ביי דער סטאַציע אַנדזשעיעוו אומגעוועהנליך ביליג צו פערקויפען. צו ערפאַהרען ביי W.Zybutowicz אויף דער סטאַציע אין אנדזשעיעוו. 2417

א הענדשקע-
מאַשין זיך איך צו קויפען, מאַרקע גראַסער נומ' 9. צו ערפאַהרען ביי פּרישער, אַלעקסאַנדריסקאַ 9 (מרדכי גבאי'ס גאַס). 2414

קוואַליפיצירטע
האַנדנייערס-רינס
ווערען געזוכט ביים דאַמען-שניידער
קעניגסבערג,
נאַרוטאָוויטשאַ 5.

אַ ווילע
אין פּאָדעמביע, פּרייזווירדיג צו פערקויפען. צו ערפאַהרען אַ גאַנצן טאָג ביי וויינאָקור, זאָוואַדזקאַ 16a. 2429

אבראַטאָוויטש
דאַכאַדאָוויטש,
אדוואָלאַניעס,
זעזנאַניעס,
שרייבט אמבעסטען די יוריסטען-ביוראָ ביים יודישען אינוואַלידן-פעראיין פּולנאָצנאַ 29, טעל 191-78

א בשורה טובה

פאַר עלטערן, וואָס זייערע קינדער לערנען אין פּאָוושעכנע שולען!

די לייטונג פון בעוואוסטען אָרטאָדאָקסישען נאָכמיטאָג-חדר פאַר קינדער, וואָס לערנען אין פּאָוושעכנע שולען, מאַכט בעקאַנט דאָס נאָך אַ גרינדליכען רעמאָנט ווערט דאָס חדר פולשטענדיג רעאָרגאַניזירט און פערפולקאָמט אויף אַלע געביטען פון לימודי קודש. ס'ווערט געלערנט דורך מלמדים מיט ספּעציאַליסטען עברי, חומש, רש"י תנ"ך משניות גמרא אַ פּערגרעסערטער קורס פאַר העברעאיש (רעדען און שרייבען), אויך יודישע בריף זעלבסט צוזאַמענשטעלען. צוליב'ן קריזיס הנחה, פּרייזען.

פּלאַץ וואָלנאָשטשי 6 (נייע שטאָט)

קווער אָפיצינע. איינשרייבען קען מען זיך טעגליך פון 2—7 אָוונד.

DR. MED.
L. Pikielny

אורָאלאָג.
ספּעציאַל-ארצט פאַר נירן, בלאָז און אורין-קראַנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אָן פון 4—7 אָוונד.

נייע מעלדונגען!

הויזבעזיצער!

איך נעהם אָן צו פיהרן הייזער אַלס פערוואַלטער און אדמיניסטראַטאָר ווי אויך צו פיהרען מעלדונגען לויט די נייע פעראָרדנונג אויף מיינע אייגענע פעראַנטוואָרטליכקייט. איך קען איך ערלעדיגען פאַר'ן הויז אַלע אַנדערע זאַכען אי אַלע אַמטען.

ביטע זיך צו ווענדען צו מיר!

ג. גרינבוים קאָנסטאַנטינער 46
לינקע אָפיצינע, 1-טער שטאָק.

ZWÓZKI

Wagonowo — Półwagonowo
w mieście i poza miastem
AUTO-TRANSPORT
11 Listopada 112 tel. 184-70

אַבאָנעמענט-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אַמטראָגען אַהיים; אויף דער פּראָווינץ 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל. פאַר'ן אינהאַלט און מערטונגען די אַנאָנסן איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן מעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער ערשטער זייט 8 שפּאַלטען; אין מעקסט—40 ... 60 ... 4; נאָכ'ן מעקסט—12 ... 18 ... 8; אונטער דעם שטריך 50 פּראָצ. טייערער, אויסל. 100 פּראָצ. טייערער, מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.